

Załącznik nr 1
do uchwały nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet Łódzki

Data przeprowadzenia wizytacji: 19 –20.11. 2022 r.

Warszawa 2022

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	7
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	8
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	8
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	19
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	25
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	27
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	29
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	32
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	34
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	38
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	40
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Wiesław Ciechomski, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kufel – ekspert PKA
2. dr hab. Bogusław Plawgo – ekspert PKA
3. mgr Tomasz Mrozek - ekspert PKA ds. pracodawców
4. Wojciech Skrodzki – ekspert PKA ds. studenckich
5. mgr Hanna Chrobak-Marszał, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia prowadzonym na Uniwersytecie Łódzkim została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 237/2022 Prezydium PKA z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2022/2023.

Wizytacja tego kierunku związana jest z upływem okresu przyznania przez PPKA Uchwałą Nr 127/2017 Prezydium PKA z dnia 6 kwietnia 2017 r. oceny programowej zakończonej wydaniem oceny pozytywnej.

W związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania, wizytacja przeprowadzona została przez zespół oceniający w formie zdalnej, bez obecności członków zespołu oceniającego w uczelni. Zdalna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się zdalne spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z władzami Uczelni. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami samorządu studenckiego, studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy), a także zespołem ds. zapewniania jakości kształcenia. Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się zdalne hospitacje zajęć dydaktycznych oraz zdalny ogląd bazy dydaktycznej. Podczas spotkania podsumowującego pracę ZO dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Studia pierwszego stopnia

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/ studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	ekonomia i finanse (100%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	120 godzin / 4 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> – <i>ekobiznes;</i> – <i>kierowanie małą i średnią firmą;</i> – <i>kreowanie kompetencji menedżerskich;</i> – <i>metody ilościowe w biznesie i ekonomii;</i> – <i>nowoczesna ekonomia;</i> – <i>international business.</i> 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	525	68
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	2800 RS/1622-plan studiów	1800 RS/ 1047 –plan studiów
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	112 RS/ 65 - plan studiów	72 RS/ 42 - plan studiów
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub	164	164

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów		
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	64 ECTS	64 ECTS

Studia drugiego stopnia

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/ studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{5,6}	ekonomia i finanse (100%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestrów / 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	Nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> - gospodarka cyrkularna; - kreowanie kompetencji menedżerskich; - zaawansowana analiza ekonomiczna; - zarządzanie rozwojem firmy; - international business. 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	93	26
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸	1625 RS/ 742 –plan studiów	1050 RS/ 477- plan studiów
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	65 RS/ 30 - plan studiów	42 RS/ 19 - plan studiów
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni	118	118

⁵ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów		
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	58 ECTS	58 ECTS

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium częściowo spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione

⁹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1**

Koncepcja i cele kształcenia kierunku są spójne ze strategią Uczelni oraz polityką jakości. Realizowany program studiów jest zgodny z misją zawartą w „Strategii Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2021–2030”. Misją Uczelni jest rzetelne prowadzenie badań naukowych oraz aktywne głoszenie prawdy z nich płynącej, tak by mądrze kształcić kolejne pokolenia, być użytecznym dla społeczeństwa oraz odważnie odpowiadać na wyzwania współczesnego świata. Z kolei w jego wizji wyeksponowano bycie Uczelnią badawczą o silnej pozycji w kraju i w Europie, wyróżniającą się odwagą i solidnością prowadzonych badań, różnorodnością i otwartością w podejmowanych działaniach, kształcąca mądrych oraz odpowiedzialnych obywateli.

W „Strategii Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2021–2030” podkreślono wartości, którymi kieruje się społeczność Uniwersytetu Łódzkiego (takie jak: odwaga, ciekawość, zaangażowanie, współpraca i szacunek) oraz cele strategiczne, do których należą:

1. Dynamiczny rozwój potencjału naukowego Uniwersytetu Łódzkiego;
2. Realizacja nowoczesnego kształcenia opartego na badaniach naukowych i współpracy z otoczeniem;
3. Wzmocnienie znaczenia Uniwersytetu Łódzkiego jako instytucji kreującej rzeczywistość w otoczeniu;
4. Integracja i rozwój wspólnoty akademickiej wokół wartości Uniwersytetu Łódzkiego.

W końcowej części dokumentu wymieniono cele operacyjne i kierunki działań na rzecz ich realizacji. Uczelnia przedstawiła także ważny dokument, jakim jest „Strategia Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego na lata 2017-2022”. Na jego strukturę składa się charakterystyka następujących elementów: analiza SWOT, wartości, misja, wizja oraz cele strategiczne i operacyjne, którym przypisano niezbędne działania. Analiza SWOT obejmuje takie obszary funkcjonowania Wydziału, jak: nauka i badania, dydaktyka, sprawy pracownika, umiędzynarodowienie i otoczenie, finanse i przestrzeń. W chwili obecnej trwają prace koncepcyjne nad aktualizacją strategii rozwoju Wydziału. Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinie ekonomia i finanse, do której został przyporządkowany kierunek na studiach I i II stopnia oraz są prawidłowo powiązane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w tej dyscyplinie. W latach 2017–2022 pracownicy Instytutu Ekonomii, z którego rekrutuje się trzon kadry dydaktycznej opublikowali niemal 700 artykułów naukowych lokujących się w tej dyscyplinie. Ponadto rezultaty badań naukowych kadry akademickiej realizującej zajęcia na kierunku (łącznie ponad 100 osób) były w tym okresie prezentowane na ponad 400 krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Wyrazem ewaluacji działalności naukowej jest także wynik ewaluacji B+ w ramach dyscypliny ekonomia i finanse.

Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Zgodność koncepcji kształcenia na kierunku z zapotrzebowaniem rynku pracy na absolwentów tego kierunku jest weryfikowana m.in. w oparciu o opinie przedstawicieli podmiotów sektora MSP, korporacji międzynarodowych i instytucji samorządowych należących do Rady Konsultacyjnej. Ponadto koncepcja kształcenia była przedmiotem spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w tym członkami Rady Biznesu, w skład której wchodzi przedstawiciele sektora przedsiębiorstw i instytucji publicznych z branży finansowej, ubezpieczeniowej, audytorskiej i consultingowej. Budowane w ten sposób relacje i aktywności bardzo dobrze wpisują się w cel strategiczny nr 3 wymieniony w „Strategii Uniwersytetu Łódzkiego na lata

2021–2030”, jakim jest „pogłębianie związków pomiędzy oferowanym kształceniem a otoczeniem społecznym i gospodarczym”.

Koncepcja kształcenia uwzględnia nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, co pozwoliło na jej dostosowanie do nauczania w warunkach pandemii.

W ramach koncepcji kształcenia dużą wagę przykładana się do biegłej znajomości języka angielskiego, w tym do opanowania specjalistycznego słownictwa i aparatu pojęciowego związanego z funkcjonowaniem w międzynarodowym otoczeniu biznesowym co ma umożliwić podjęcie zatrudnienia w podmiotach zagranicznych działających na rynku polskim, a także za granicą. Można potwierdzić, iż taka koncepcja i cele kształcenia znajdują odzwierciedlenie w kierunkowych efektach uczenia się, jak i w efektach uczenia się dla poszczególnych zajęć. Efekty uczenia się właściwie odzwierciedlają przy tym koncepcję ogólnoakademickiego profilu kształcenia.

Na studiach I stopnia kierunkowe efekty uczenia się obejmują między innymi: znajomość nomenklatury naukowej wykorzystywanej w naukach ekonomicznych oraz narzędzi analitycznych wykorzystywanych w badaniach ekonomicznych do opisu rzeczywistości społeczno-gospodarczej, posiadanie wiedzy o znaczeniu zasobów naturalnych dla kształtowania procesów ekonomicznych, znajomość kluczowych wydarzeń z historii gospodarki światowej w korespondencji z ewolucją głównych nurtów myśli ekonomicznej oraz związków ekonomii z innymi dyscyplinami nauk społecznych. Ponadto absolwent ma potrafić samodzielnie dokonywać obserwacji zjawisk zachodzących w życiu gospodarczym, gromadzić informacje i dokonywać ich selekcji tak, by wykorzystać wiedzę teoretyczną do formułowania wniosków praktycznych, które jest w stanie w sposób komunikatywny przekazać odbiorcom. W kontekście kompetencji społecznych potrafi współdziałać w grupie, jest otwarty na współpracę, dba o rzetelność prowadzonych analiz, mając świadomość ograniczeń lub luk w posiadanej wiedzy, które potrafi uzupełniać. Jest wrażliwy na problemy społeczne, etyczne i ekologiczne.

Na studiach II stopnia efekty uczenia się wskazują na zdobycie wiedzy w pogłębionym stopniu w stosunku do efektów przewidzianych na studiach I stopnia. Ponadto zakłada się zdobycie wiedzy na temat znaczenia czynników instytucjonalnych dla przebiegu procesów ekonomicznych, zachowań przedsiębiorców w zakresie zarządzania produkcją, inwestowania i gospodarowania zasobami oraz znajomość narzędzi służących do analizy zjawisk gospodarczych w ujęciu dynamicznym. Absolwent ma także potrafić dobierać metody analizy do potrzeb badawczych, samodzielnie dobrać środki i metody pracy w celu efektywnego wykonania pojawiających się zadań. Jest świadomy zalet i ograniczeń poznanych teorii i metod badawczych, jest krytyczny wobec własnej pracy oraz dostrzega ograniczenia danych wykorzystywanych w badaniach.

Występuje spójność efektów uczenia się z właściwymi poziomami Polskiej Ramy Kwalifikacji. Prawdłowo odniesiono efekty kierunkowe do charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). Korespondencja pomiędzy kierunkowymi efektami uczenia się a efektami uwzględnionymi w PRK została przedstawiona w matrycach efektów uczenia się. Uczelnia przedstawiła także matryce powiązań kierunkowych efektów uczenia się z poszczególnymi modułami kształcenia. Ponadto w sylabusach przedmiotów jednoznacznie powiązano przedmiotowe efekty uczenia się z efektami kierunkowymi z uwzględnieniem podziału na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Na podstawie analizy efektów uczenia się zarówno kierunkowych, jak i przedmiotowych oraz ich wzajemnych powiązań można stwierdzić, iż efekty uczenia się są spójne i zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Efekty uczenia się są przy tym są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek.

Uczelnia wykazuje wysoką aktywność naukową w dyscyplinie ekonomia i finanse jednocześnie efekty uczenia się dla ocenianego kierunku są zgodne z tą aktywnością naukową. W pełni można także

potwierdzić, iż efekty uczenia się uwzględniają kompetencje badawcze. Na studiach I stopnia odzwierciedlają to na przykład takie efekty uczenia się jak:

06E-1A_W07 Zna narzędzia ilościowe wykorzystywane w badaniach ekonomicznych oraz do rozwiązywania i operacyjnych.

06E-1A_U05 Potrafi sporządzać zestawienia, raporty, analizy i ekspertyzy ułatwiające podejmowanie poprawnych decyzji ekonomicznych.

06E-1A_U06 Posiada zdolność samodzielnego gromadzenia, selekcji i przetwarzania informacji z zakresu zjawisk społecznych i ekonomicznych oraz potrafi zidentyfikować luki w swojej wiedzy i samodzielnie je uzupełnić.

Na studiach II stopnia o uwzględnieniu w ramach efektów uczenia się kompetencji badawczych świadczą na przykład takie efekty jak:

06E-2A_W08 Zna narzędzia ilościowe wykorzystywane w badaniach ekonomicznych oraz służące do rozwiązywania problemów decyzyjnych, strategicznych i operacyjnych – również w ujęciu dynamicznym.

06E-2A_U06 Posiada zdolność samodzielnego gromadzenia, selekcji i przetwarzania informacji oraz potrafi zidentyfikować i samodzielnie je uzupełnić, a także odnieść posiadaną wiedzę do własnych decyzji gospodarczych.

Zestaw efektów uczenia się uwzględnia komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Efekty zakładają opanowanie języka obcego na poziomie B2 oraz B2+ odpowiednio dla studiów I i II stopnia. W zakresie kompetencji społecznych efekty zakładają świadomość swojej wiedzy, dokonywanie samooceny własnych kompetencji i rozumienie potrzeby ciągłego rozwój, zakładają również przygotowanie do pracy i współdziałanie w grupie.

Zakładane efekty uczenia się sformułowano w sposób zrozumiały pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Należy przede wszystkim podkreślić, iż kierunkowe efekty uczenia się sformułowano w sposób zrozumiały. O praktycznej możliwości ich weryfikacji decyduje ich jednoznacznie odniesione do poszczególnych modułów kształcenia, w ramach których mają być realizowane. W kartach poszczególnych modułów kształcenia sformułowano także w sposób zrozumiały przedmiotowe efekty uczenia się i odniesiono je do efektów kierunkowych. Cały system efektów uczenia się (kierunkowe i przedmiotowe) jest sformułowany w sposób zrozumiały, przejrzysty i stwarza właściwe warunki do tworzenia systemu ich weryfikacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 1 nie wymieniono żadnych zarzutów. Stwierdzono równocześnie, że spośród przyjętych

przez Polską Komisję Akredytacyjną ośmiu kryteriów jakościowych oceny programowej, kryterium umiędzynarodowienie procesu kształcenia otrzymało ocenę „wyróżniająco”, a pozostałe kryteria uzyskały oceną „w pełni”. Warto w tym miejscu nadmienić, że również poprzednia ocena programowa na tym kierunku, która odbyła się w roku 2010, zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 900/2011 z dnia 29 września 2011 r.).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Studia na kierunku ekonomia odpowiadają głównym celom strategicznym Uczelni. Kształcenie studentów prawidłowo koresponduje z potrzebami pracodawców i innych przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Koncepcja i cele nauczania są adekwatne do ogólnoakademickiego profilu kształcenia.

Koncepcja i cele kształcenia znajdują odzwierciedlenie w kierunkowych efektach uczenia się, jak i w efektach uczenia się dla poszczególnych zajęć. Efekty uczenia się dla studiów I i II stopnia właściwie odzwierciedlają przy tym koncepcję ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Prawidłowo odniesiono efekty kierunkowe do charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK), wykazują zgodność z właściwym odpowiednio 6 i 7 poziomem PRK. Można także potwierdzić, iż efekty uczenia się uwzględniają kompetencje badawcze. Efekty uczenia się są przy tym są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek. Zestaw efektów uczenia się uwzględnia komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Cały system efektów uczenia się jest sformułowany w sposób zrozumiały, przejrzysty i stwarza właściwe warunki do tworzenia systemu ich weryfikacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Najnowsze programy studiów na kierunku odpowiednio dla studiów I jak i II stopnia studia stacjonarne i niestacjonarne zostały przyjęte Uchwałą nr 358 i Uchwałą nr 359 Senatu w dniu 24 czerwca 2022 r. Treści programowe wpisują się w efekty uczenia się założone dla kierunku. Są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć

tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Na studiach I stopnia program studiów od roku akademickiego 2022/2023 przewiduje możliwość realizacji 5 specjalności. Na studiach I stopnia programu Economics (w języku angielskim) oferowane są 3 specjalności: *Eco-business*, *Quantitative Methods in Business and Economics* oraz *International Business*. Na studiach II stopnia od roku akademickiego 2022/2023 oferowane są 4 specjalności. Dla programu Economics oferowane są trzy specjalności: *Circular Economy*, *Advanced Economic Analysis* oraz *International Business*. Treści programowe są szczegółowo zaprezentowane w sylabusach przedmiotów. Ich analiza wskazuje, iż są związane z dyscypliną, do której przypisano oceniany kierunek. Analiza macierzy powiązań przyjętych kierunkowych efektów uczenia dla studiów I i II stopnia z poszczególnymi przedmiotami, a w ich ramach z przewidzianymi treściami programowymi wykazuje, iż treści te umożliwiają realizację wszystkich zakładanych, kierunkowych efektów uczenia się. Nie występują uchybienia w zakresie zgodności treści programowych z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse. Ponadto treści te dobrze korespondują z zakresem działalności naukowej WES, a w szczególności pracowników Instytutu Ekonomii. Można także potwierdzić, iż treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Świadczy o tym na przykład konstrukcja specjalności, z jednej strony odpowiadających potrzebom kształcenia na potrzeby rynku pracy z drugiej zaś zawierających przedmioty uwzględniające najnowsze osiągnięcia nauki.

Na studiach I stopnia kierunek ekonomia (Economics) (studia stacjonarne i niestacjonarne) przewiduje się uzyskanie łącznie 180 punktów ECTS w okresie 6 semestrów. Rozmieszczenie zajęć w poszczególnych semestrach jest równomierne (33, 27, 31, 29, 30, 30 ECTS). W Raporcie samooceny dla studiów stacjonarnych wskazano, iż łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów wynosi 2800 i odpowiada 112 punktom ECTS. Odpowiada to wymogom formalnym określającym, że ponad 50% punktów ECTS na studiach stacjonarnych powinno być uzyskiwane w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia. Analogiczny wymiar tych zajęć na studiach niestacjonarnych został podany jako 1800 godzin, co odpowiada 72 punktom ECTS. Jednocześnie w odniesieniu do studiów stacjonarnych I stopnia podano, iż łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów (wykłady, ćwiczenia, warsztaty, laboratoria, seminaria, lektoraty i praktyki) wynosi 1622 godziny. W trakcie spotkania z przedstawicielami Uczelni informowali oni, iż pozostałe godziny kontaktowe realizowane są w formie konsultacji.

Studia II stopnia trwają cztery semestry, zaś całkowity nakład pracy studenta wynosi 120 punktów ECTS. Zajęcia rozmieszczone są w semestrach równomiernie (odpowiednio 29, 31, 30 i 30 ECTS). Zgodnie z informacją z Raportu samooceny w łącznym bilansie czasu pracy na studiach stacjonarnych 1625 godzin oraz 65 ECTS obejmują zajęcia realizowane z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. Jednocześnie podano, iż wykłady, ćwiczenia, warsztaty, laboratoria, seminaria i lektoraty łącznie realizowane są w wymiarze 742 godziny na studiach stacjonarnych. Na studiach niestacjonarnych łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów wynosi 1050 i odpowiada 42 punktom ECTS. Natomiast zajęcia przewidziane w planie studiów obejmują 477 godzin na studiach niestacjonarnych.

Uczelnia w Raporcie samooceny wskazuje, iż praca studenta składa się z pracy w trakcie zajęć dydaktycznych z udziałem nauczycieli, pracy własnej studenta oraz konsultacji związanych z realizacją pracy własnej studenta, prac zaliczeniowych, prac dyplomowych, bieżących zaliczeń i egzaminów oraz praktyk zawodowych. Stwierdza się, iż proporcje między pracą z udziałem nauczyciela a pracą własną studenta są różne na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Praca studentów z bezpośrednim

udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia odbywa się w ramach zaplanowanych zajęć dydaktycznych w poszczególnych semestrach, w ramach konsultacji (omawiane są prace zaliczeniowe, egzaminacyjne, projektowe, dyplomowe) oraz obowiązkowych praktyk studenckich. Szczegółowe harmonogramy zajęć oraz informacje dotyczące uczestnictwa w zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich, osób prowadzących i studentów mają być zamieszczone są w sylabusach. Stwierdza się, iż studenci są zaznajamiani z koniecznością konsultowania efektów pracy własnej. Informacje te są trudne do weryfikacji bowiem w kartach poszczególnych przedmiotów nie uwzględniono bilansu nakładów czasu pracy studentów. Podana jest jedynie liczba godzin wykładów i ćwiczeń (godzin bezpośrednich) oraz łączna punktacja ECTS dla przedmiotu. Szczegółowe nakłady czasu pracy studenta obejmujące zarówno pracę na zajęciach, pracę własną jak i konsultacje bezpośrednie z udziałem nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia nie zostały przedstawione w kartach przedmiotów. Nie podano w szczególności wymiaru konsultacji ani też ich treści, czy zakładanych do uzyskania w trakcie konsultacji efektów uczenia się.

Zatem można stwierdzić, że przedstawione przez Uczelnię informacje na temat nakładów czasu pracy nie potwierdzają, że ponad 50% punktów ECTS studenci studiów stacjonarnych I i II stopnia realizują w formie zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia. Nakłady czasu pracy realizowane na studiach niestacjonarnych I i II stopnia nie budzą zastrzeżeń.

Reasumując można potwierdzić, iż czas trwania studiów oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są co do zasady poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Nie można jedynie jak wskazano wyżej potwierdzić właściwego udziału punktów ECTS, którzy studenci studiów stacjonarnych I i II stopnia realizują w formie zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia.

Rozplanowanie zajęć w planie studiów I i II stopnia kierunku nie budzi wątpliwości. Zajęcia o charakterze podstawowym odbywają się głównie w początkowych semestrach studiów, zaś zajęcia o charakterze wybieralnym dominują w kolejnych. Liczba zajęć w poszczególnych semestrach jest rozłożona w sposób równomierny. Pewien wyjątek stanowią semestry pierwszy i ostatni, które są nieco mniej obciążone. Uczelnia wyjaśnia, iż semestr pierwszy – z powodu konieczności dostosowania się studentów do nowego otoczenia i wymogów, natomiast ostatni – z uwagi na konieczność poświęcenia czasu na pisanie pracy dyplomowej i przygotowania do obrony. Sekwencja zajęć nie budzi zastrzeżeń. Warto podkreślić, iż w trakcie spotkania z przedstawicielami Uczelni, jak i spotkania ze studentami wskazano na przykład dokonanych korekt kolejności realizowanych przedmiotów na wniosek studentów.

Na studiach stacjonarnych I stopnia udział różnych form zajęć był następujący: wykłady (25,89%); ćwiczenia (27,87%); warsztaty (0,86%); laboratorium (5,18%); seminaria (3,45%); lektorat (8,63%). Na studiach niestacjonarnych I stopnia: wykłady (26,47%); ćwiczenia (24,70%); warsztaty (0,88%); laboratorium (5,29%); seminaria (3,53%); lektorat (8,82%); seminaria (11,32%). Na studiach stacjonarnych II stopnia struktura form zajęć kształtowała się następująco: wykłady (33,96%); ćwiczenia (26,42%); laboratorium (5,66%). Na studiach niestacjonarne II stopnia: wykłady (33,96%); ćwiczenia (26,42%); laboratorium (5,66%); seminaria (11,32%). Powyższe wskaźniki nie obejmują zajęć specjalnościowych, które są prowadzone głównie w formie wykładów i ćwiczeń oraz godzin zajęć realizowanych w trakcie 120 godzinnej praktyki na studiach I stopnia. Można potwierdzić, iż dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach kształcenia zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Zgodnie z wymaganiami zajęcia realizowane na kierunku można podzielić na dwa typy: podstawowe, które są obowiązkowe dla wszystkich studentów kierunku oraz wybieralne, na które składają się moduły specjalności, wykłady do wyboru, wykłady do wyboru w językach obcych, seminaria. Na studiach I stopnia blok zajęć podstawowych obejmuje 116 ECTS (64,4% całkowitej liczby ECTS), zaś zajęć wybieralnych 64 ECTS (35,6% całkowitej liczby ECTS). Na studiach II stopnia blok zajęć podstawowych obejmuje 62 ECTS (51,7% całkowitej liczby ECTS), a zajęć wybieralnych 58 ECTS (48,3% całkowitej liczby ECTS). Wymogi w zakresie umożliwienia wyboru zajęć przez studentów są spełnione i pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Można przy tym dodać, iż studenci mają dodatkowo możliwość elastycznego kształtowania swojej ścieżki kształcenia w ramach indywidualnego toku studiów na podstawie indywidualnej organizacji studiów lub indywidualnego programu studiów.

Jak zaznaczono już wyżej jednostka prowadzi aktywną działalność naukową, czego zresztą wyrazem jest wynik ewaluacji działalności naukowej w ramach dyscypliny ekonomia i finanse (B+), do której przyporządkowano kierunek. Ponadto wskazano zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie ekonomia i finanse z podaniem ich wymiaru godzinowego i punktacji ECT. Wśród takich zajęć na kierunku na studiach I stopnia można przykładowo wymienić takie zajęcia jak: *mikroekonomia 1; historia ekonomii, podstawy komunikacji społecznej, makroekonomia 1, rachunkowość i finanse przedsiębiorstw 1, zarządzanie i marketing, podstawy ekonomii międzynarodowej, ekonomia środowiska, statystyka, główne nurty współczesnej ekonomii, ekonometria* oraz liczne przedmioty specjalnościowe. Na studiach II stopnia do zajęć związanych z działalnością naukową należą między innymi: *mikroekonomia zaawansowana; historia myśli ekonomicznej, ekonomia rozwoju, rynek kapitałowy, matematyka ekonomiczna, współczesna ekonomia – kluczowe zagadnienia, makroekonomia zaawansowana, instytucje w gospodarce, ekonomia międzynarodowa, ekonometria i prognozowanie* oraz liczne przedmioty specjalnościowe. Można potwierdzić, iż program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie, do której został przyporządkowany kierunek, w wymaganym wymiarze punktów ECTS.

Spełniony jest wymóg uwzględnienia w programie studiów zajęć poświęconych kształceniu w zakresie znajomości co najmniej jednego języka obcego. Umiejętności językowe są nabywane przede wszystkim na zajęciach z języka obcego nowożytnego na studiach I stopnia przez trzy semestry w wymiarze: 140 godz. dla studiów stacjonarnych i 90 godz. dla studiów niestacjonarnych. Dodatkowo, studenci mają obowiązek uczestniczenia w wykładach do wyboru w języku obcym oraz konwersatoriach tematycznych w języku angielskim i konwersatoriach z ekonomii w języku angielskim, które na studiach I stopnia obejmują łącznie 84 godz. na studiach stacjonarnych oraz 54 godz. na studiach niestacjonarnych. Studenci studiów II stopnia uczestniczą w konwersatorium z *ekonomii* w języku angielskim, które obejmuje 28 godz. na studiach stacjonarnych oraz 18 godz. na studiach niestacjonarnych. Można ocenić, iż są właściwie zapewnione warunki do kształtowania znajomości języka obcego nie tylko w ramach ogólnych kompetencji językowych, ale także uwzględniając specjalistyczną terminologię ekonomiczną.

Pomimo, iż kierunek jest przyporządkowany do dyscypliny ekonomia i finanse w ramach dziedziny nauk społecznych uwzględniono przedmiot z dziedziny nauk humanistycznych: *filozofia* (2 ECTS) na studiach II stopnia.

W programie studiów nie uwzględniono prowadzenia zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Natomiast zajęcia takie były prowadzone w związku z sytuacją epidemiczną w kraju (COVID–19) od marca 2020 r. do czerwca 2022 r. Zajęcia odbywały się w 3 różnych trybach: (1) wyłącznie w formie zdalnej; (2) stacjonarnej z czasowym przejściem na tryb zdalny

w okresach zagrożenia rozprzestrzenianiem się wirusa na skutek potwierdzenia zakażenia u studentów; oraz (3) w zależności od formy zajęć w trybie zdalnym (np. wykłady) lub stacjonarnym (np. ćwiczenia). Zajęcia zdalne były prowadzone zgodnie z wytycznymi Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia dotyczących zajęć zdalnych na Uniwersytecie Łódzkim. W ramach kształcenia na odległość wykorzystano takie narzędzia jak: pakiet MS Office 365, MS Teams, Moodle12. Studentom i nauczycielom akademickim zapewniono w tym zakresie wsparcie techniczne i merytoryczne. Ponadto, prowadzącym zajęcia umożliwiono uczestnictwo w zaawansowanych szkoleniach podnoszących posiadane kompetencje w zakresie kształcenia na odległość.

Na kierunku stosowane jest szerokie spektrum metod dydaktycznych. Metody te są ujęte w sylabusach poszczególnych modułów kształcenia. Stosowanie zróżnicowanych metod kształcenia potwierdziły także przeprowadzone hospitacje w trakcie wizytacji kierunku oraz analiza prac przejściowych wylosowanych do oceny przedmiotów. Można stwierdzić, iż metody kształcenia są zróżnicowane i dostosowane do zakładanych efektów uczenia się, a także do formy i tematu zajęć. Wykłady mają przede wszystkim formę informacyjną, ale jak także potwierdzono w trakcie hospitacji z elementami dyskusji moderowanej, są także wspomagane prezentacjami multimedialnymi. Uczelnia stosuje szereg aktywizujących form zajęć: ćwiczenia, laboratoria, warsztaty, lektoratów, seminaria oraz praktyki zawodowe (I stopień). W ramach tych form dydaktycznych w sylabusach przedmiotów wskazuje się szczegółowe metody dydaktyczne takie jak: dyskusje grupowe, analizy zespołowe, rozwiązywanie zadań, studia przypadków, projekty zespołowe i indywidualne, aktywność na platformie e-learningowej. Można potwierdzić, iż stosowane metody dydaktyczne uwzględniają zachęcanie studentów do samodzielnego uczenia się, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się. Zestaw stosowanych metod kształcenia zapewnia różnorodność metod, ich specyficzność i pozwala osiągać efekty uczenia się zarówno w zakresie wiedzy, jak i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Wykorzystywane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się nie budzą zastrzeżeń. Świadczą o tym wyniki przeprowadzonych hospitacji, w ramach których stwierdzono, że zajęcia odbywają się we właściwie wyposażonych i przygotowanych salach dydaktycznych a prowadzący sprawnie wykorzystują prezentacje multimedialne. Metody kształcenia na odległość wykorzystywane są jedynie pomocniczo, szczególnie w przypadku ograniczenia możliwości kształcenia stacjonarnego związanego z sytuacją epidemii (COVID-19).

Metody dydaktyczne, w szczególności wykorzystywane w prowadzeniu seminariów dyplomowych, ale także innych przedmiotów, w tym związanych z metodami ilościowymi umożliwiają przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse. Studenci studiów I stopnia są przygotowywani do prowadzenia badań naukowych, zaś studenci studiów II stopnia są angażowani do udziału w tych badaniach.

Stosowane metody dydaktyczne umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego, co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia i B2+ na poziomie studiów II stopnia w zakresie terminologii dotyczącej ekonomii. Przykładem trafnie dobranych metod dydaktycznych jest program *konwersatorium z ekonomii w języku obcym* na studiach II stopnia, gdzie przewidziano dyskusje w kontekście 32 współczesnych zagadnień ekonomicznych. Studenci zwiększają także swoje kompetencje językowe uczestnicząc w zajęciach do wyboru w językach obcych, konwersatoriach tematycznych w języku angielskim oraz korzystając przy pisaniu prac dyplomowych ze źródeł obcojęzycznych.

Jak wskazano wyżej w programie studiów nie przewidziano kształcenia na odległość, a kształcenie to miało miejsce jedynie incydentalnie w związku z sytuacją epidemiczną w kraju (COVID-19). Stosowane metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb

grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. W trakcie wizytacji potwierdzono, iż na kierunku studiuje osoby z niepełnosprawnościami, w tym w stopniu znacznym. Osobom tym zapewniono możliwość skorzystania ze szczególnych zasad zaliczania, takich jak: zindywidualizowanie tempa pracy, usprawiedliwienie nieobecności, ustalenie dogodnej formy zaliczenia, zmiana formy egzaminu, wydłużenie czasu trwania egzaminu czy korzystanie ze wsparcia asystenta dydaktycznego, który został przydzielony przez Akademickie Centrum Wsparcia UŁ (ACW). Dodatkowo, COS informuje prowadzących zajęcia o możliwości skorzystania z konsultacji wspierających w dostosowaniu procesu nauczania do możliwości studentów z niepełnosprawnościami. Generalnie za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami na poziomie Uczelnia odpowiada ACW, a jego zakres działań obejmuje przede wszystkim pomoc w obszarze wyrównywania szans, wsparcia edukacyjnego, higieny zdrowia psychicznego, rozwoju osobistego, profilaktyki i terapii uzależnień, wsparcia w kryzysie oraz w uzyskaniu pomocy finansowej w postaci stypendium dla osób z niepełnosprawnościami. Centrum promuje różne sposoby rozwijania umiejętności studiowania, dbania o kondycję psychofizyczną i zwiększania dostępności w równym dostępie do kształcenia.

Praktyki zawodowe realizowane są zgodnie z Zarządzeniem Nr 82 Rektora z dnia 20.01.2021r. w sprawie: organizacji studenckich praktyk zawodowych i Statutem przyjętym Uchwałą nr 440 Senatu z dnia 27.05.2019 (ze zm.). Za prawidłową realizację praktyk ze strony Uczelni odpowiada Wydziałowy Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Zawodowych oraz opiekun kierunkowy (menadżer praktyk zawodowych), natomiast ze strony jednostki opiekun praktyk. Praktyka zawodowa realizowana jest dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w wymiarze 4 tygodni – 120 godzin. Dla praktyk zawodowych przypisano łącznie 4 ECTS, co oznacza 30 godzin na punkt, a więc jest to ilość prawidłowa. Efekty uczenia się dla praktyk są zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się. Sylabusy zawierają metodologię oceniania oraz warunki zaliczenia przedmiotu. Dla kierunku przypisanych jest dwóch opiekunów praktyk a ich wiedza, umiejętności i doświadczenie na stanowisku opiekuna, umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Umiejscowienie praktyk w planie studiów jest prawidłowe. WES realizuje praktyki przy współpracy z wydziałowym Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych.

Podstawowym założeniem praktyk zawodowych jest aktywne uczestnictwo w procesach funkcjonowania organizacji, pobudzenie aktywności indywidualnej studentów, przy równoczesnym rozwijaniu w nich przedsiębiorczości, pogłębienie umiejętności w zakresie wykonywanych czynności na poszczególnych stanowiskach pracy oraz przygotowanie studenta do wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce gospodarczej. Zgodnie z programem praktyk studenci zapoznają się z organizacją i jej funkcjonowaniem, a w szczególności:

- z regulaminami i przepisami obowiązującymi studenta w instytucji odbywania praktyki,
- z bezpośrednimi współpracownikami; przedstawienie struktury organizacyjnej podmiotu, siedziby organizacji,
- z kulturą organizacyjną podmiotu przyjmującego na praktykę,
- ze specyfiką działalności gospodarczej i/lub społecznej instytucji, jak również otoczenia podmiotu przyjmującego na praktykę,
- z wykorzystywanym w danej jednostce specjalistycznym oprogramowaniem,
- z jego obowiązkami i zadaniami, jakie będzie wykonywał w trakcie trwania praktyki, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wykorzystywania metod analizy ekonomicznej,
- ze sposobami zarządzania oraz organizacji procesów decyzyjnych w podmiocie przyjmującym na praktykę,

- z metodami oceny pracowników podmiotu przyjmującego na praktykę, w tym oceny pracy studenta w czasie praktyki.

Praktykę zawodową studenci realizują w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach związanych z kierunkiem studiów. Studenci we własnym zakresie wyszukują firmy, organizacje do odbycia praktyki. W przypadku problemu ze znalezieniem miejsca odbycia praktyki, opiekun praktyk wskazuje miejsce odbycia praktyki z pośród współpracujących na stałe przedsiębiorstw i instytucji. Kryteria stosowane przez Uczelnię w związku z doбором miejsc odbywania praktyk są poprawne. Ważnym elementem uatrakcyjniania oferty praktyk jest przygotowywana oferta oraz możliwość odbycia i zaliczenia praktyki za granicą.

Na dokumentację związaną z odbywaniem praktyk składają się następujące dokumenty:

1. Harmonogram praktyki,
2. Porozumienie o prowadzenie praktyki,
3. Sprawozdanie z przebiegu praktyki,
4. Wniosek o zaliczanie praktyk zawodowych (w przypadku zaliczenia na podstawie wykonywanej pracy),
5. Ocena praktyki przez studenta.

W sprawozdaniu z praktyki dokumentowany jest przebieg praktyk. Weryfikacja i ocena efektów uczenia odbywa się na podstawie dziennika praktyki/sprawozdania studenta z odbytej praktyki. Taki system daje możliwość kompleksowej oceny i zapewnia prawidłowy proces weryfikacji zakładanych efektów uczenia się. Ważnym elementem w procesie odbywania praktyk jest internetowy formularz oceny praktyki przez studenta, gdzie po zakończeniu praktyk studenci dokonują oceny odbytych praktyk. Obowiązek wypełnienia takiej ankiety służy zbieraniu informacji i wykorzystywane jest w poprawie jakości organizacji praktyk zawodowych. Zarządzenie w sprawie organizacji studiów w części dotyczącej praktyk zawodowych przewiduje dodatkowo możliwość zaliczenia praktyk zawodowych na podstawie umowy o pracę, prowadzonej działalności gospodarczej, stażu organizowanego przy udziale Urzędu Pracy itp., Regulamin praktyk przewiduje dla każdej formy aktywności zawodowej pod kątem zaliczenia jej w poczet praktyki zawodowej, wykaz niezbędnych dokumentów, za pomocą których następuje poprawna i kompleksowa weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się.

W trakcie wizytacji uzyskano informacje, iż zdecydowana większość studentów (około 90 %) realizuje praktyki na podstawie zawartego porozumienia. W sporadycznych przypadkach studenci uzyskali zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy. Zaliczenie praktyk na podstawie wykonywanej pracy nie budzi wątpliwości co do uzyskanych efektów uczenia się i jest uzasadnione w czasie pandemii gdzie wiele firm ograniczyła przyjmowanie studentów na praktyki. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, iż Uczelnia wprowadziła w tym zakresie konieczność uzyskania akceptacji możliwości zaliczenia praktyki na podstawie wykonywanej pracy, przed złożeniem wniosku o jej zaliczenie.

Analiza rozplanowania zajęć i wielkości grup zajęciowych pozwala potwierdzić, iż zapewniono warunki do efektywnego wykorzystania czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Na poziomie całej Uczelni ustalone zostały limity liczebności grup studenckich, które wyznaczają poszczególnym formom zajęć odpowiednią liczbę osób w nich uczestniczących. Wykład może być realizowany od 10 osób w nim uczestniczących, ćwiczenia od 5 do 30 osób, laboratoria od 4 do 30 osób, seminaria licencjackie i magisterskie do 10 osób, warsztaty od 8 do 20 osób, zajęcia z wychowania fizycznego od 10 osób, lektoraty od 8 osób do 16. Nie występują przypadki nadmiernego blokowania zajęć w określone dni czy rozproszenia zajęć tworzącego nadmierną liczbę tak zwanych „okienek”. Studenci pozytywnie ocenili rozplanowanie zajęć. W szczególności podkreślili „brak okienek”, a także pewną koncentrację zajęć w części dni tygodnia, co pozwala im na łączenie nauki z pracą zawodową.

Nie zgłaszali zastrzeżeń co do wielkości grup zajęciowych. Studenci potwierdzili ponadto, iż prowadzący zajęcia niezwłocznie informują ich o wynikach weryfikacji efektów uczenia się.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 2 nie wymieniono żadnych zarzutów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe wpisują się w efekty uczenia się założone dla kierunku. Są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Treści te są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Czas trwania studiów oraz przewidziana ogólna punktacja ECTS są prawidłowe. Jako nieprawidłowe należy ocenić kalkulacje nakładów czasu pracy na studiach stacjonarnych realizowanych z bezpośrednim z udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia. Bilans czasu pracy realizowany na studiach niestacjonarnych I i II stopnia jest prawidłowy. W kartach przedmiotów nie uwzględniono bilansów nakładów czasu pracy studentów podając jedynie wymiar zajęć z planu studiów. Rozplanowanie zajęć w planie studiów I i II stopnia nie budzi wątpliwości. Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach kształcenia zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Wymogi w zakresie umożliwienia wyboru zajęć przez studentów są spełnione i pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową. Stosowane metody dydaktyczne uwzględniają zachęcanie studentów do samodzielnego uczenia się, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się. Stosowane metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Nie budzi wątpliwości przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie

dyscypliny ekonomia i finanse. Analiza rozplanowania zajęć i wielkości grup zajęciowych pozwala potwierdzić, iż zapewniono warunki do efektywnego wykorzystania czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się.

Na kierunku przygotowanie zawodowe, odbywa się w warunkach, które należy uznać za właściwe dla zakresu działalności zawodowej oraz umożliwiających nabycie umiejętności praktycznych, niezbędnych do poruszania się na rynku pracy. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego cenią sobie studentów kierunku i zabiegają na Uczelni o możliwość przedstawienia swojej oferty praktyk.

Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zapoznanie się z zasadami funkcjonowania firm i instytucji, w których odbywa się praktyka jako potencjalnego miejsca zatrudnienia. Praktyki zawodowe odbywają w przedsiębiorstwach i instytucjach posiadających odpowiednią infrastrukturę i wyposażenie umożliwiające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk zawodowych odbywa się w oparciu o sformalizowane zasady. Reasumując można stwierdzić występowanie następujących błędów i nieprawidłowości:

1. Nie można potwierdzić, że ponad 50% punktów ECTS studenci studiów stacjonarnych I i II stopnia realizują w formie zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia.
2. W kartach poszczególnych przedmiotów nie uwzględniono bilansu nakładów czasu pracy studentów. Brak jest informacji o szczegółowych nakładach czasu pracy studenta obejmujących zarówno pracę na zajęciach, pracę własną jak i konsultacje bezpośrednie z udziałem nauczycieli lub innych osób prowadzących zajęcia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się opracowanie jednolitych zasad podziału czasu zajęć, konsultacji i pracy własnej studenta tak, aby liczba godzin na studiach stacjonarnych realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia odpowiadała 50% łącznej liczby punktów ECTS.
2. Zaleca się przedstawienie w sylabusach szczegółowej kalkulacji nakładów czasu pracy studentów z uwzględnieniem pracy na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jak i pracy własnej.
3. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań pro jakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na studia są obecnie określone w Uchwale nr 322 Senatu z dnia 25 kwietnia 2022 r. w sprawie zasad przyjęć na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Łódzkim wraz z liczbą miejsc na poszczególnych kierunkach studiów oraz terminarzem rekrutacji na rok akademicki 2022/2023. Na studiach I stopnia kryteria

klasyfikacji, opierające się na wynikach egzaminów maturalnych, są przejrzyste, spójne i bezstronne. Kandydatom przyznawane są punkty i na tej podstawie dokonuje się klasyfikacji decydującej o przyjęciu na dany kierunek, w tym ekonomię/Economics. W procesie rekrutacyjnym brane są pod uwagę wyniki z takich przedmiotów jak: język angielski, matematyka, geografia, historia, WOS, informatyka. Warunki rekrutacji na studia I stopnia nie budzą zastrzeżeń.

Na studiach II stopnia zakłada się możliwość przyjęcia absolwentów studiów (licencjackich/inżynierskich/magisterskich) wszystkich kierunków. Rekrutacji dokonuje się na podstawie złożenia wymaganych dokumentów, w przypadku zbyt dużej liczby zgłoszeń – na podstawie średniej ocen z toku studiów. W przypadku kierunku ekonomia – studia w języku angielskim kandydaci powinni znać język angielski w stopniu zaawansowanym. W trakcie spotkania z przedstawicielami Uczelni ustalono, iż znajomość języka angielskiego nie jest dodatkowo weryfikowana w procesie rekrutacji (poza ocenami z egzaminu maturalnego), a ewentualne niewystarczające kompetencje językowe są weryfikowane w toku studiów. Należy zaznaczyć, iż aktualnie oferta studiów II stopnia kierunku skierowana jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów. Zważywszy na zaawansowane treści realizowane na studiach II stopnia absolwenci studiów innych niż ekonomiczne mogą mieć problemy z pełnym nabyciem zakładanych zaawansowanych efektów uczenia się.

Rekomenduje się wprowadzenie rozwiązań systemowych zmierzających do zniwelowania potencjalnych różnic między absolwentami kierunków ekonomicznych i poza ekonomicznych.

Informacje na temat zasad przyjęć na studia zostały upublicznione na stronach Uczelni, w tym WES. Na stronie Uczelnia znajdują się również szczegółowe informacje dotyczące procedury przyjęcia cudzoziemców chcących studiować w języku polskim bądź angielskim. Można potwierdzić, iż warunki rekrutacji są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku a informacje w tym zakresie są publicznie dostępne.

W procesie rekrutacji nie uwzględnia się oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W trakcie rozmów z przedstawicielami Uczelni wyjaśniono, iż koncentrują się na podnoszeniu kompetencji cyfrowych już przyjętych studentów stosownie do wymagań prowadzonego kształcenia.

Reasumując zasady rekrutacyjne nie zawierają procedur dyskryminujących ani ograniczających kandydatów z uwagi na jakiegokolwiek kryterium. Zostały one opracowane w sposób przejrzysty i jednolity dla całej Uczelni. Proces rekrutacji jest przejrzysty i zrozumiały oraz zapewnia równe szanse każdemu kandydatowi na studia. Potrzebne studentom informacje dostępne są na stronie internetowej Uczelni.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zostały określone w Uchwale Senatu - Uchwała nr 507 z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania w Uniwersytecie Łódzkim efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się. Analiza powyższego dokumentu potwierdza, iż Uczelnia zapewniła możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Uczelnia zapewnia także warunki do uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej. Zasady zaliczania okresów studiów uzyskanych w innej uczelni, w tym zagranicznej, określają: Zarządzenie Rektora w sprawie zasad zaliczania studentom UŁ okresów studiów realizowanych w uczelniach partnerskich oraz Regulamin Studiów w UŁ. Warto podkreślić, iż szczegółowe informacje studenci znaleźć mogą na stronie wydziałowej w strefie studenta. Uczelnia zapewnia studentowi korzystającemu z programów wymiany krajowej oraz międzynarodowej i innych programów mobilnościowych uznanie uzyskanych osiągnięć (w tym ocen) w zakresie, w jakim odpowiadają one efektom uczenia się na kierunku. Podobne zasady obowiązują w przypadku

studentów przenoszących się do UŁ z innej uczelni krajowej lub zagranicznej. W przypadku programu Erasmus lub innego programu mobilnościowego, wyznaczony w uczelni kierunkowy koordynator ECTS/koordynator Erasmus uznaje punkty ECTS zdobyte przez studenta w uczelni krajowej lub zagranicznej zgodnie z określonymi w uczelni zasadami zaliczania studentom UŁ okresów studiów realizowanych w uczelniach partnerskich w ramach programów wymiany Erasmus Plus i innych pokrewnych

Szczegółowe zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów zostały sformalizowane w Regulaminie studiów oraz zasadach organizacji egzaminu dyplomowego zaakceptowanych przez Radę Wydziału. W ramach procedury dyplomowania student ma możliwość dokonania wyboru seminarium i promotora. Tematy prac muszą być zaakceptowane przez promotorów oraz co szczególnie warte podkreślenia przez Radę Konsultacyjną kierunku. Tematy prac mają też być zgodne z doświadczeniem badawczo–dydaktycznym promotora oraz z efektami uczenia się sformułowanymi w programie studiów. Analiza tematyki prac, w tym prac wylosowanych do oceny wykazała zgodność tematyki prac z potrzebami kierunku, nie zawsze wystąpiła jednak spójność tematów prac ze studiowaną specjalnością studenta.

Rekomenduje się w ramach działań doskonalących wprowadzenie procedur zapewniających także zgodność tematyki prac dyplomowych ze specjalnościami studentów.

Zasady dyplomowania zostały prawidłowo opisane i udostępnione studentom także na stronie internetowej wydziału. W ramach opracowanych zasad dyplomowania uwzględniono między innymi techniczne wymogi przygotowania prac dyplomowych, wzory zarówno oceny, jak i recenzji pracy dyplomowej. Dokumentację w tym zakresie należy wysoko ocenić. O prawidłowej strukturze prac jednoznacznie świadczą wyniki analizy prac dyplomowych wylosowanych do oceny. Prace właściwie zawierają części teoretyczne, relacjonowanie badań innych autorów i części empiryczne opracowane najczęściej na podstawie badań własnych, także z wykorzystaniem załączonych narzędzi badawczych. Pozytywnie należy także ocenić techniczną stronę analizowanych prac. Analiza wylosowanych prac wykazała jednak, iż w znacznej części prac autorzy ograniczają się do opisu wybranych zagadnień, bez prób pogłębionego rozwiązania konkretnego problemu badawczego.

Rekomenduje się opracowanie i wdrożenie odrębnych merytorycznych wymogów przygotowania prac licencjackich i magisterskich.

Proces ocen prac dyplomowych nie budzi zastrzeżeń. Prace przechodzą procedurę weryfikacyjną w systemie antyplagiatowym JSA. Są oceniane przez promotora oraz recenzenta. Ocena treści recenzji prac dyplomowych wykonanych przez opiekunów naukowych i recenzentów pozwala na stwierdzenie, że prace oceniane są obiektywnie. Nie stwierdzono częstych przypadków zawyżania ocen. Recenzje zostały sporządzone starannie i kompleksowo. Na studiach II stopnia wprowadzono zasadę, że promotorem może być jedynie pracownik z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego. Egzamin dyplomowy ma charakter klasycznego egzaminu ustnego. Na egzaminie licencjackim zadawane są dwa pytania, natomiast na egzaminie magisterskim – trzy. Lista pytań, które student losuje podczas egzaminu dyplomowego w pełni odnosi się do zagadnień związanych z kierunkiem studiów oraz realizowanych na nim specjalności. Analiza dokumentacji wylosowanych prac nie wykazała nieprawidłowości w zakresie przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Można potwierdzić, iż zasady i procedury dyplomowania są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zostały określone w Regulaminie Studiów. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i zakończeniem procesu nauczania. Regulamin określa również skalę stosowanych ocen w ramach procesu weryfikacji osiągnięć

studenta. Ponadto metody weryfikacji efektów uczenia się uwzględniono w programie studiów, a szczegółowo w sylabusach dostępnych w systemie USOS. Ponadto informacje na temat warunków i kryteriów zaliczenia przedmiotu są podane do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. Informacje udzielane przez studentów w pełni potwierdziły wdrożenie powyższych zasad. Do bieżącej weryfikacji zakładanych efektów uczenia się wykorzystuje się zarówno metody o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Podstawą oceny studenta są okresowe prace kontrolne, głównie w postaci kolokwiów, referatów, projektów (indywidualnych i zespołowych), esejów, prezentacji, raportów i studiów przypadków. Egzamin przeprowadzane są w formie pisemnej i ustnej. Metody weryfikacji efektów uczenia się wynikają z charakteru i specyfiki zajęć i są dobrane w taki sposób, aby pozwalały na przeprowadzenie oceny osiągnięcia tych efektów. Wiedza weryfikowana jest poprzez egzamin, testy, sprawdziany pisemne oraz prezentacje. Umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są poprzez odpowiedzi ustne, rozwiązywanie problemów na ćwiczeniach, projekty grupowe i indywidualne, gotowość do aktywności w dyskusjach.

Regulamin studiów określa zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne. W trakcie dyskusji z przedstawicielami Uczelni rozważano zasadność wprowadzenia dodatkowych procedur rozwiązywania konfliktów. Zespół oceniający został poinformowany, iż aktualnie trwają prace nad opracowaniem i wdrożeniem takiej procedury. Informacje zwrotne studenci otrzymują nie dłużej niż kilka dni po weryfikacji efektów. Studenci ocenili, iż nie występują żadne problemy z uzyskaniem informacji zwrotnej o wynikach weryfikacji efektów uczenia się. Można potwierdzić, iż Uczelnia stosuje zasady rzetelnej oceny i weryfikacji efektów. Stawiane są takie same wymagania wszystkim studentom, prace egzaminacyjne są archiwizowane, a studentom zapewnia się do nich dostęp, co sprawia, że system jest przejrzysty. Powyższe ustalenia znajdują potwierdzenie w analizie wylosowanych prac przejściowych. Sprawdzenie i ocena przygotowania do prowadzenia działalności naukowej odbywa się poprzez seminarium dyplomowe i jego zaliczenie oraz ocenę pracy licencjackiej lub magisterskiej. Studenci z niepełnosprawnościami mają szansę na równe traktowanie w zakresie weryfikacji efektów uczenia się. Jak wskazano już wyżej mają także możliwość dostosowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do ich indywidualnych potrzeb.

Na studiach I stopnia efekty uczenia się z języka obcego weryfikuje egzamin programowy na poziomie B2, który jest przeprowadzany centralnie dla wszystkich studentów na lektoratach językowych prowadzonych przez pracowników Studium Języków Obcych. Poziom B2+ weryfikowany jest w ramach zajęć prowadzonych na studiach II stopnia studiów, głównie w języku angielskim.

Prace etapowe i egzaminacyjne, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe związane z kierunkiem studiów, jak również pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdzają osiąganie przez studentów zaplanowanych efektów uczenia się. Prace etapowe odpowiadają zróżnicowanym poziomom trudności. Potwierdzeniem osiągania przez studentów efektów uczenia się są również ich sukcesy związane z działalnością naukową – działalnością w kołach naukowych, udziałem w konkursach, publikacją artykułów naukowych oraz uczestnictwem w realizacji grantów badawczych. Dowody na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się zostały przeanalizowane z perspektywy założeń przyjętych w sylabusach przedmiotów na podstawie analizy wylosowanych prac etapowych i końcowych. Osiągnięcie efektów uczenia się dokumentują: testy, prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, raporty, zadania i projekty zrealizowane przez studentów, wypełnione dzienniki praktyk, prace dyplomowe, protokoły egzaminów dyplomowych. Można potwierdzić, iż odnoszą się one nie tylko do wiedzy, ale również umiejętności nabytych przez nich w trakcie zajęć. Uczelnia podkreśla, iż ważną podstawą oceny studenta są także jego wypowiedzi i różne formy aktywności w trakcie zajęć odzwierciedlające w szczególności efekty uczenia się w zakresie kompetencji

społecznych. Można jedynie zauważyć, iż ta część weryfikacji efektów uczenia się nie w pełni została odzwierciedlona w przechowywanej dokumentacji. W przypadku konieczności realizacji zajęć w formie zdalnej, zaliczenia odbywają się online za pośrednictwem aplikacji MS Teams i/lub za pomocą funkcjonalności platformy Moodle, głównie czatu i forum dyskusyjnego. Nie akceptuje się zaliczenia przedmiotów jedynie na podstawie obecności studenta na zajęciach (biernego uczestnictwa). W przypadku wszystkich form kontroli efektów uczenia się, ocenę wystawia prowadzący zajęcia, a wszystkie prace zaliczeniowe powstałe w toku studiów są archiwizowane przez 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyniku zaliczenia lub egzaminu przez prowadzących przedmiot.

Zgodność treści programowych zajęć i metod weryfikacji efektów uczenia się ze wskazaną w sylabusach tematyką przedmiotu i wymaganiami dotyczącymi jego zaliczenia monitorowane są na bieżąco, w formie elektronicznej, za pomocą anonimowych ankiet studenckich dla wszystkich przedmiotów i form zajęć. Drugim sposobem monitorowania jest prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych. Procedura hospitacji zajęć jest znana pracownikom, a hospitacje realizowane są zgodnie z harmonogramem. Przebieg hospitacji jest dokumentowany w arkuszu hospitacji, podpisanym przez hospitującego i hospitowanego. Wyniki ankiet i hospitacji stanowią podstawę do formułowania wniosków i przedstawiania zaleceń w kwestii doskonalenia procesu nauczania. Do kluczowych procedur monitorowania oceny postępów studentów pozwalających osiągnąć wymagane efekty uczenia się można zaliczyć systematyczne analizy wyników egzaminów i zaliczeń. Na ich podstawie ocenia się m.in. średnią i strukturę ocen oraz odsetek studentów zdających w pierwszym terminie, studentów z zaliczeniem warunkowym oraz niekończących studiów. Ponadto przeprowadzane są semestralne analizy odsetka studentów niezaliczających kolejnych etapów studiów. Niektóre z ww. mierników wykorzystuje się także w przypadku praktyk oraz procesu dyplomowania (zgodnie z Załącznikiem do Uchwały Rady Wydziału). Monitoring liczby studentów, przyczyny ich odejścia ze studiów oraz liczby studentów kończących studia prowadzony jest przez Centrum Obsługi Studenta WES.

Kończącym etapem weryfikacji efektów uczenia się jest pozycja absolwentów kierunku na rynku pracy i ich działalność zawodowa. Uczelnia – jako jedna z pierwszych polskich uczelni – w 2013 r. rozpoczęła badanie losów zawodowych absolwenta (BLZA), dodatkowo wykorzystując ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. BLZA obejmuje badanie na zakończenie studiów oraz rok po ich ukończeniu. Pozwala to na uchwycenie dynamiki zmian w przebiegu losów osób kończących studia. Konkluzje i rekomendacje z BLZA są przekazywane pracownikom odpowiedzialnym za organizację i przebieg procesu nauczania na kierunku ekonomia (Economics).

Dowodem na osiągnięcie przez studentów kierunku efektów uczenia się są ich sukcesy w zakresie działalności naukowej. Świadczą o tym otrzymane nagrody za prace dyplomowe. W okresie 2017–2022 studenci kierunku ekonomia (Economics) zajmowali wysokie miejsca oraz otrzymywali nagrody w konkursach wydziałowych i zewnętrznych. Dwóch studentów kierunku zajęło drugie miejsca, a jeden student – trzecie miejsce w konkursach na najlepsze prace dyplomowe organizowanych przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, w jednej z edycji konkursu EkSoc startUP!, student ekonomii został jednym z finalistów. Dwudziestu dziewięciu studentów w latach 2017–2021 zostało nagrodzonych przez Radę Biznesu na galach Absolwenta VIP. Wyrazem największych sukcesów naukowych studentów kierunku w omawianym czasie były artykuły naukowe. Dwóch studentów opublikowało artykuły w prestiżowych czasopiśmie: „Annales. Ethics in Economic Life” oraz „Wiadomości Statystyczne” (współautorstwo z pracownikiem badawczo-dydaktycznym WES UŁ). W trakcie wizytacji uczelnia na prośbę zespołu oceniającego przedstawiła dodatkowe informacje na temat sukcesów naukowych studentów kierunku ekonomia. Wskazano na 20 studentów, którzy albo uczestniczyli aktywnie (referat, poster)

w konferencjach naukowych, albo otrzymali granty badawcze UŁ, lub też opublikowali artykuł w czasopiśmie naukowym lub popularno-naukowym.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 3 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia I i II stopnia nie budzą zastrzeżeń. Oferta studiów II stopnia skierowana jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów co uzasadnia potrzebę wprowadzenia rozwiązań systemowych zmierzających do zniwelowania potencjalnych różnic między absolwentami kierunków ekonomicznych i poza ekonomicznych. Zasady rekrutacyjne nie zawierają procedur dyskryminujących ani ograniczających kandydatów z uwagi na jakiegokolwiek kryterium. Zasady dyplomowania zostały prawidłowo opisane i udostępnione studentom. Prace dyplomowe właściwie zawierają części teoretyczne, relacjonowanie badań innych autorów i części empiryczne opracowane najczęściej na podstawie badań własnych, także z wykorzystaniem załączonych narzędzi badawczych. Pozytywnie należy także ocenić techniczną stronę analizowanych prac. Analiza wylosowanych prac wykazała jednak, iż w znacznej części prac autorzy ograniczają się do opisu wybranych zagadnień, bez prób pogłębionego rozwiązania konkretnego problemu badawczego. Proces ocen prac dyplomowych nie budzi zastrzeżeń. Analiza dokumentacji wylosowanych prac nie wykazała nieprawidłowości w zakresie przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Można potwierdzić, iż zasady i procedury dyplomowania są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Metody weryfikacji efektów uczenia się wynikają z charakteru i specyfiki zajęć i są dobrane w taki sposób, aby pozwalały na przeprowadzenie oceny osiągnięcia tych efektów. Można zauważyć, iż wiedza weryfikowana jest poprzez egzaminy, testy, sprawdziany pisemne oraz prezentacje. Umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są poprzez odpowiedzi ustne, rozwiązywanie problemów na ćwiczeniach, projekty grupowe i indywidualne, gotowość do aktywności

w dyskusjach. Zgodność treści zajęć i metod weryfikacji efektów uczenia się ze wskazaną w sylabusach tematyką przedmiotu i wymaganiami dotyczącymi jego zaliczenia monitorowane są na bieżąco. Prace etapowe i egzaminacyjne, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe związane z kierunkiem studiów, jak również pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdzają osiągnięcie przez studentów zaplanowanych efektów nauczania i uczenia się. Studenci są autorami publikacji naukowych oraz posiadają inne osiągnięcia w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W roku akademickim 2021/2022 na kierunku na studiach I stopnia zajęcia dydaktyczne prowadzone były przez 114 nauczycieli akademickich (bez lektorów i nauczycieli WF), w tym w obsadę zajęć zaangażowanych było: 40 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, 66 ze stopniem naukowym doktora oraz 8 magistrów, a na studiach II stopnia odpowiednio: 21 profesorów, 18 doktorów i 2 magistrów. Na kierunku stosunek liczby studentów do liczby prowadzących zajęcia (z wyjątkiem zajęć z języków obcych i wychowania fizycznego) w roku akademickim 2021/2022 wyniósł 6.25/1 (712 studentów) / 114 prowadzących). Dodatkowo na ścieżce anglojęzycznej zajęcia w semestrze zimowym 2022/2023 prowadzi dwóch profesorów wizytujących

Dorobek naukowy kadry związany jest z dyscypliną ekonomia i finanse. Dominujący udział pracowników łączących pracę naukową z zajęciami dydaktycznymi pozytywnie wpływa na poziom merytoryczny tych zajęć oraz na aktualność omawianej tematyki zarówno z punktu widzenia naukowego, jak i zastosowań w praktyce gospodarczej.

Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, w tym obciążenie związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwia prawidłową realizację zajęć na ocenianym kierunku.

Udział nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest znacznie powyżej 75% ogół prowadzących i jest zgodne z wymaganiami prawnymi.

Ponadto poszczególni pracownicy aktywizują studentów włączając ich w badania naukowe m.in. za pośrednictwem 14 kół naukowych działających na Wydziale, w tym SKN Paradygmat przy Katedrze Ekonomii Rozwoju. Publikacje studentów za okres 2017-2022 wyniosły 8 artykułów, w tym w czasopiśmie punktowanym. Należy dodać, że Uczelnia umożliwia publikowanie artykułów w uczelnianym czasopiśmie dedykowanym studentom i młodym naukowcom.

Do podnoszenia kompetencji kadry kierunku przyczyniają się prowadzone badania naukowe. Od 2018 r. - 15 osób spośród kadry kierunku uzyskało awans naukowy, w tym: 9 osób stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 osób stopień naukowy doktora. Elementem aktywności naukowej kadry jest udział w uzyskaniu w dyscyplinie ekonomii i finansów oceny parametrycznej B+.

Kluczowym kryterium doboru pracowników są ich zainteresowania naukowe. Zarówno dorobek publikacyjny, jak i zainteresowania naukowe nauczycieli akademickich na kierunku świadczą o adekwatnym doborze kadry zarówno z punktu widzenia realizowanego na kierunku programu studiów, jak i zakładanych efektów uczenia się. Zdecydowaną większość zajęć prowadzą pracownicy posiadający wieloletnie doświadczenie dydaktyczne. Obsada zajęć pozostaje w kompetencji kierowników katedr, którzy kierują się przede wszystkim dorobkiem naukowym poszczególnych pracowników jednostki oraz doświadczeniem dydaktycznym. SeminaRIA dyplomowe powiązane są ściśle z tematyką badań nauczycieli akademickich.

Rekrutacja pracowników odbywa się na podstawie otwartych konkursów, oceny dorobku naukowego i doświadczenia dydaktycznego. Aktywność publikacyjna zarówno samych pracowników, jak i całych zespołów (katedr, zakładów) jest monitorowana, a jej parametry przedstawia się odpowiednio pracownikom i kierownikom katedr. Podstawami systemu motywacyjnego zatrudnionych są sparametryzowane systemy oceniania, awansowania i premiowania. Ocena pracownika badawczo-dydaktycznego obejmuje weryfikację dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego. Warunkiem uzyskania przez pracownika badawczo-dydaktycznego pozytywnej oceny okresowej jest zdobycie łącznej oceny pozytywnej oraz minimalnej liczby punktów za działalność naukową i dydaktyczną, w tym opinii studentów. Wysoko oceniane jest aplikowanie o granty, współpraca międzynarodowa, prowadzenie zajęć zgodnie z najwyższymi standardami. Ocena dokonywana jest w oparciu o kwestionariusz oceny pracownika.

W okresie pandemii i zdalnego prowadzenia zajęć, prowadzono prawie w trybie ciągłym szkolenia z zakresu pracy z oprogramowaniem do nauczania zdalnego, co pozwoliło bez większych przerw na kontynuację kształcenia. Oprócz udziału w kursach i szkoleniach organizowanych przez Uniwersytet pracownicy poszerzają kompetencje również we własnym zakresie.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 4 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Realizację programu studiów zapewnia dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne osób prowadzących zajęcia na tym kierunku. Obsada zajęć jest prawidłowa i obejmuje 114 pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych. W większości są to pracownicy Wydziału z Instytutu Ekonomii, to jest 40 nauczycieli akademickim z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, 66 ze stopniem naukowym doktora oraz 8 magistrów.

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku prowadzą własne badania naukowe zarówno indywidualnie, jak i w zespołach. Kadra uczestniczy w licznych projektach badawczych, w tym finansowane są poprzez granty zewnętrzne, np. NCN. Kompetencje naukowo-dydaktyczne kadry znajdują również wyraz w dorobku publikacyjnym w zakresie monografii, podręczników akademickich, a także artykułów na liście JCR. Nauczyciele akademicy uczestniczyli w ocenie ewaluacyjnej dyscypliny ekonomia i finanse i uzyskała za lata 2017-2021 ocenę B+.

Kluczowym kryterium doboru pracowników jest dorobek publikacyjny, jak i zainteresowania naukowe. Obsada zajęć pozostaje w kompetencji kierowników katedr, którzy kierują się przede wszystkim dorobkiem naukowym poszczególnych pracowników jednostki oraz doświadczeniem dydaktycznym. SeminaRIA dyplomowe powiązane są ściśle z tematyką badań nauczycieli akademickich.

Rekrutacja pracowników odbywa się na podstawie otwartych konkursów, oceny dorobku naukowego i doświadczenia dydaktycznego. Aktywność publikacyjna zarówno samych pracowników, jak i całych zespołów (katedr, zakładów) jest monitorowana. Ocena pracownika naukowo-dydaktycznego obejmuje weryfikację dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza dydaktyczna w której prowadzone są zajęcia dla studentów kierunku, mieści się w 8 połączonych budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Rewolucji 1905 i POW. W jej skład wchodzi 3 duże aule mieszczące 300-400 osób, 9 sal wykładowych o liczbie miejsc 100-200, 11 sal wykładowych liczących 50-100 miejsc, 36 sal ćwiczeniowych mieszczących 16-30 osób oraz 16 pracowni komputerowych, w których zainstalowanych jest 328 komputerów.

Pracownie komputerowe są wyposażone w standardowe oprogramowanie biurowe (MS Office), pakiety statystyczno-ekonometryczne (Statistica, SPSS, GRETL), programy te można również instalować na komputerach domowych studentów i pracowników. Ponadto w wyniku obostrzeń pandemicznych uruchomiona została na możliwość zdalnego prowadzenia zajęć przy pomocy MS Teams oraz wykorzystywanej już wcześniej Uczelnianej Platformy Zdalnego Kształcenia na bazie platformy Moodle. W trakcie „lockdownów” wszystkie zajęcia były prowadzone w sposób zdalny, natomiast w semestrze letnim 2021/2022 zdecydowano się na takie rozwiązanie tylko w przypadku wykładów dla największych grup studenckich oraz zajęć dla studentów międzynarodowych.

Oprogramowanie używane do nauki zdalnej jest aktualizowane na bieżąco i umożliwia interakcję pomiędzy studentami i nauczycielami. Materiały dydaktyczne opracowywane w formie elektronicznej są udostępniane studentom w ramach kształcenia zdalnego.

Sale dydaktyczne są estetyczne, czyste, wyposażone w odpowiednie meble. Wszystkie sale dydaktycznych posiadają zamontowane projektory multimedialne, komputery, rzutniki i mikrofony, tablice suchościeralne lub zwykłe.

Zainstalowano 10 kiosków internetowych. Studenci mogą też korzystać z dostępu do bezprzewodowego Internetu.

Infrastruktura dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością poprzez zainstalowanie 2 dźwigów zewnętrznych, 11 wind, podjazdów, 4 sanitariatów, 3 pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnością, 4 oznakowanych miejsc parkingowych.

W kolejnej edycji budżetu obywatelskiego zrealizowano projekt zakupu defibrylatora AED (CU-SP 1) wraz z wyposażeniem, który służy zwiększeniu bezpieczeństwa pracowników i studentów oraz projekt „Zadaszony parking rowerowy na EkSocu wraz ze stacją obsługi rowerów”, który został już zrealizowany w październiku 2020 r.

Studenci i pracownicy mogą korzystać z bogatych zbiorów Biblioteki Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego oraz Biblioteki Uniwersyteckiej. Biblioteka Wydziału mieści się w nowym budynku. W czytelni znajdują się podstawowe podręczniki i monografie w tzw. wolnym dostępie ułożone w 35 działach oraz czasopisma archiwalne i bieżące. Czytelnia jest czynna w poniedziałki-środy od 9.00 do 16.00, czwartki, piątki od 9.00 do 19.00, soboty: 9.00-16.00.

Księgozbiór Biblioteki liczy ponad 90 tys. woluminów książek i 20 tys. woluminów czasopism. W zbiorze tym znajdują się wszystkie ważne pozycje z zakresu ekonomii i socjologii. Biblioteka prenumeruje 377 tytułów czasopism, w tym ponad 50 zagranicznych. Wśród nich znajdują się czasopisma poświęcone problematyce ekonomicznej.

W czytelni znajduje się 31 miejsc, na 19 są udostępnione komputery z dostępem do Internetu. Dwa stanowiska są dostosowane do pracy w języku angielskim. Czyelnicy mają również do dyspozycji profesjonalny skaner oraz możliwość korzystania z bezprzewodowego Internetu.

Studenci mają możliwość zamawiania książek drogą elektroniczną oraz samodzielnie ich zwrotu. Oprócz zasobów tradycyjnych, zbiory Biblioteki wzbogacają zasoby sieciowe – serwisy książek, czasopisma, bazy danych. W Bibliotece Wydziału studenci mają dostęp do sieci EIFL Direct, EBSCO i SCOPUS. Ponadto Biblioteka Uniwersytetu zapewnia dostęp do 27 różnych serwisów, 21 tysięcy czasopism i 102 tysięcy książek oraz 52 baz danych, a jej zasoby tradycyjne przekraczają 1 milion woluminów książek i 510 tys. woluminów czasopism.

Budynki, w których studenci kierunku mają wykłady i konwersatoria są w pełni przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Osoby takie nie mają problemów z poruszaniem się po terenie jednostki, wybudowane są podjazdy na schodach, na piętrach znajdują się toalety dla osób z niepełnosprawnością, stosowanie oznaczone, w budynkach zlokalizowane są także windy.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
-----	---	---------------------------	---

1.	Wypozażyć wszystkie sale w odpowiednie projektory multimedialne.	Wszystkie sale dydaktyczne na WES są wyposażone w projektory multimedialne.	Zalecenie zrealizowano
----	--	---	------------------------

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 5 nie wymieniono żadnych zarzutów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Baza dydaktyczna mieści się w 8 budynkach zlokalizowanych przy ul. Rewolucji 1905 i POW 3/5, a w skład niej wchodzi: aule, sale wykładowe, sale ćwiczeniowe oraz pracownie komputerowe. Pracownie komputerowe są wyposażone w standardowe oprogramowanie biurowe (MS Office), pakiety statystyczno-ekonometryczne.

Studenci i pracownicy mogą korzystać z bogatych zbiorów Biblioteki Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego oraz Biblioteki Uniwersyteckiej. Biblioteka Wydziału mieści się w nowym budynku. W czytelni z 31 miejscami znajdują się podstawowe podręczniki i monografie w tzw. wolnym dostępie. Księgozbiór Biblioteki liczy ponad 90 tys. woluminów książek i 20 tys. woluminów czasopism. Zbiory Biblioteki wzbogacają zasoby sieciowe – serwisy książek, czasopisma, bazy danych. W Bibliotece Wydziału studenci mają dostęp do sieci EIFL Direct, EBSCO i SCOPUS. Ponadto, Biblioteka Uniwersytetu zapewnia dostęp do 27 różnych serwisów, 21 tysięcy czasopism i 102 tysięcy książek oraz 52 baz danych, a jej zasoby tradycyjne przekraczają 1 milion woluminów książek i 510 tys. woluminów czasopism.

Budynki, w których studenci kierunku mają wykłady i konwersatoria są w pełni przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Jednostka współpracuje na wielu płaszczyznach z otoczeniem społeczno – gospodarczym poprzez instytucje publiczne oraz przedsiębiorstwa komercyjne i co stanowi jeden z celów strategicznych Wydziału. Współpraca ta odbywa się w różnych wymiarach: naukowo-badawczym, eksperckim, doradczym i edukacyjnym.

Bardzo ważną rolę we współpracy jednostki z przedstawicielami biznesu i interesariuszami zewnętrznymi pełni Rada Biznesu oraz Rada Konsultacyjna. W ramach współpracy z Radą Biznesu przedstawiciele przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych współpracują z Wydziałem Ekonomiczno - Socjologicznym na płaszczyźnie naukowej, edukacyjnej biznesowej oraz promocyjno-marketingowej. Celem współpracy Wydziału z Radą Biznesu jest prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. Członkowie RB reprezentują firmy i instytucje o profilu działalności zgodnym z koncepcją i celami kształcenia. Współpraca odbywa się w formie regularnych spotkań i prowadzona jest w następującym zakresie:

- zajęcia z praktykami biznesu,
- konsultacje oferty edukacyjnej,
- tworzenie i opiniowanie programów studiów w oparciu o aktualne potrzeby rynku pracy,
- staże i praktyki studenckie,
- realizacja działań promocyjno-informacyjnych na terenie WES,
- wspólne projekty edukacyjne.

Projekty i inicjatywy Rady Biznesu są dokumentowane na stronie internetowej. Znajdują się tam również aktualny skład osobowy oraz podmioty reprezentowane w RB, misja, cele i zadania.

Działania Rady mają na celu prowadzenie wspólnych działań oraz przedsięwzięć przynoszących obopólne korzyści. Rezultatem tej współpracy są takie projekty jak:

- konkurs EkSoc start UP! – promowanie i wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć biznesowych. Partnerzy konkursu to m.in. ING Bank Śląski S.A., Łukasiewicz Łódzki Instytut Technologiczny, Hotel Vienna House Andel's Lodz, PwC, CERI International, Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Shumee S.A., Long Term Management Sp. z o.o.,
- konkurs Mapa Biznesowa Łodzi - studenci stają przed zadaniem rozwiązania realnych problemów biznesowych zgłoszonych przez Organizatorów – podmioty prowadzące swoją działalność na terenie Łodzi. W trakcie trwania konkursu studenci spotkają się z partnerami biznesowymi i poznają specyfikę ich pracy. Zwycięski zespół otrzymuje nagrodę - gwarantowane miejsce na praktykach w firmie, której *case'em* zajmował się w ramach udziału w konkursie,
- VIP Talks - cykl spotkań dla studentów prowadzony przez przedstawicieli biznesu,
- projekt Biblioteka case'ów Wydziału Ekonomiczno– Socjologicznego - opiera się na założeniu, iż praca na realnych i konkretnych przypadkach stanowi dla studentów cenne źródło wiedzy praktycznej i jednocześnie zapewnia większą rozpoznawalność firmy i jej działań wśród studentów,
- projekt Śniadanie z przedsiębiorcą - cykl spotkań, których celem jest przedstawianie przedsiębiorców i przykładów firm, które inspirują do poszukiwania i wdrażania własnych pomysłów na biznes,
- Laboratorium Badań Rynkowych - podmiot działający przy wydziałowym Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych umożliwiającą studentom samodzielne inwestowanie w rozwój wiedzy, kompetencji i praktycznych umiejętności, potrzebnych w pracy zawodowej.

Uczelnia posiada kilkadziesiąt umów o współpracy z przedsiębiorstwami dotyczących organizacji praktyk zawodowych, staży, szkoleń, wizyt studyjnych, prowadzenia zajęć czy prowadzenia wspólnych badań.

W celu zacieśnienia współpracy Wydziału, w zakresie potrzeb dydaktycznych oraz badawczych, z administracją publiczną (rządową i samorządową) oraz organizacjami sektora użyteczności publicznej, poszerzony został skład Rady Konsultacyjnej o kolejnych przedstawicieli otoczenia społeczno – gospodarczego. Obecnie w skład RK wchodzi przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorców, korporacji międzynarodowej i instytucji publicznej (samorządu terytorialnego), a także przedstawiciele studentów studiów I i II stopnia oraz doktorantów.

Przedstawiciele otoczenia społeczno - gospodarczego biorą udział w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów poprzez udział w Radzie Konsultacyjnej, której zadaniem jest systematyczne monitorowanie zgodności programów studiów z aktualnymi oczekiwaniami rynku pracy. W ramach współpracy z Radą Konsultacyjną interesariusze zewnętrzni zgłaszają swoje opinie i wnioski co do treści programu studiów. Opinie i wnioski przedstawiane przez przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego zostały wprowadzone do programu studiów np.:

- wprowadzenie nowej specjalności *nowoczesna ekonomia* (studia I stopnia - ekonomia),
- usunięcie specjalności *rynek kapitałowy* (studia I stopnia - ekonomia) oraz *inwestycje kapitałowe* (studia II stopnia - ekonomia),
- modyfikacja siatki specjalności *kierowanie małą i średnią firmą* (studia I stopnia - ekonomia),
- modyfikacja siatki specjalności *kreowanie kompetencji menedżerskich* (studia I stopnia - ekonomia),
- modyfikacja siatki specjalności *International Business* (studia I stopnia - Economics),
- modyfikacja specjalności *Zarządzanie rozwojem firmy* (studia II stopnia - ekonomia).

Kierunek ekonomia w języku angielskim (studia I i II stopnia) uzyskał w 2000 r. certyfikat akredytacyjny amerykańskiej instytucji akredytacyjnej dla programów ekonomicznych i biznesowych. W 2021 r. kierunek ekonomia w języku polskim (studia I stopnia) otrzymał znak jakości „Lider Jakości Kształcenia”. Uczelnia kładzie duży nacisk na nauczanie praktyczne, współpracując z pracodawcami reprezentującymi branżę w obszarze zgodnym z koncepcją i celami kształcenia. Przedstawiciele otoczenia społeczno - gospodarczego aktywnie uczestniczą w pracach Rady Konsultacyjnej, która m. in. prowadzi okresowe przeglądy tej współpracy, weryfikuje dobór firm i instytucji współpracujących pod kątem zgodności profilu działalności z zakładanymi efektami uczenia się oraz wpływ współpracy na doskonalenie programów studiów.

Pracodawcy współpracują z Uczelnią w zakresie organizacji praktyk, zatrudniania absolwentów, prowadzenia zajęć, seminariów, warsztatów oraz projektów również w czasie ograniczonego funkcjonowania Uczelni wynikającej z obostrzeń epidemicznych.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku

ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 6 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada podpisane umowy o współpracy z wieloma firmami w zakresie organizowania praktyk zawodowych, prowadzenia zajęć przez praktyków oraz wspólnych działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy potwierdzili ścisłą współpracę z Uczelnią, mocno akcentując elastyczność i otwartość Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym daje studentom możliwość przygotowania do wejścia na rynek pracy oraz właściwego ich przygotowania do rozpoczęcia pracy zawodowej lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Współpraca z otoczeniem widoczna jest na każdym etapie kształcenia i wykazuje duże zaangażowanie zarówno Uczelni, jak i pracodawców.

Jednostka działa intensywnie w zakresie wspierania przedsiębiorczości akademickiej, działalności kół naukowych, organizacji spotkań otwartych studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej z zaproszonymi przedsiębiorcami i przedstawicielami lokalnych instytucji wspierania biznesu, spotkania z praktykami na Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się w ramach formalnych jak i nieformalnych spotkań, których celem jest doskonalenie efektów uczenia się oraz wskazywanie kierunków potrzeb rynku pracy. Dobór firm i instytucji do współpracy przygotowany został pod kątem potrzeb kierunku, dając możliwość zapoznania się studentów z tematyką szeroko rozumianej ekonomii a współpraca z przedstawicielami wpisuje się wprost w realizację programu studiów. Dzięki udziałowi przedstawicieli pracodawców w Radzie Konsultacyjnej, współpraca podlega systematycznej ocenie a wnioski wykorzystywane są do rozwoju współpracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Jednostka realizuje strategię umiędzynarodowienia, zarówno w obszarze nauki, jak i dydaktyki. Realizowane formy i zakres umiędzynarodowienia na kierunku ekonomia (Economics) uwzględniają

koncepcję i cele kształcenia oraz stwarzają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności studentów i nauczycieli akademickich.

Kierunek ekonomia w języku angielskim (Economic) funkcjonuje od roku akademickiego 2010/2011. Studenci obcokrajowcy pochodzą głównie z Chin, a także z Ukrainy, Azerbejdżanu, Kazachstanu, Nigerii, Turcji i Włoch. W roku 2012, a kolejną w 2016, Uniwersytet Łódzki podpisał umowę z Uniwersytetem Zhengzhou (郑州大学) w Chinach, dotyczącą kształcenia studentów chińskich w Polsce od drugiego roku studiów stacjonarnych I stopnia. Dodatkowo, aby przygotować studentów z Chin do studiowania na 2 i 3 roku kierunku ekonomia w Polsce, już na 1 roku studiów tych studentów w Uniwersytecie Zhengzhou w Chinach, pracownicy Wydziału wyjeżdżają do Chin i prowadzą wykłady, ćwiczenia oraz konwersatoria dla przyszłych studentów UŁ. Po przerwie pandemicznej w semestrze zimowym 2021/2022 - 9 nauczycieli, a w kolejnych po 6 nauczycieli prowadziło zajęcia w Zhengzhou University. Program studiów I i II stopnia kierunku ekonomia uzyskał akredytację Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego w Chinach w 2013 r., co owocuje przyjazdami studentów z Chin. W efekcie studenci chińscy otrzymują dwa dyplomy – chiński i polski. Z takiej formy studiowania w latach 2017–2022 skorzystało łącznie 54 studentów z Chin. Obecnie na ścieżce anglojęzycznej Economics studiuje 95 studentów, w tym 79 obcokrajowców, a na polskojęzycznej 7 obcokrajowców. Największe grupy studentów pochodzą z Azerbejdżanu – 28 studentów, Uzbekistanu – 22 studentów, Ukrainy – 10 studentów, Chin – 7 studentów oraz Indii, Rosji (po 3 os.), Malezji, Rwandy (po 2 os.) oraz po 1 osobie z Kanady, Holandii, Gruzji, Mozambiku, Zimbabwe i Bangladesz.

Jednostka oferuje studentom liczne możliwości dotyczące umiędzynarodowienia, np. w ramach programu Erasmus+. Uczelnia prowadzi osobną stronę poświęconą wymianom w ramach programu Erasmus+, która zawiera kompleksowe informacje na temat tego programu. Z wyjazdów z tego programu w latach 2017-2022 skorzystało 14 studentów (ścieżka polskojęzyczna) oraz 54 studentów (ścieżka anglojęzyczna). Zrealizowane wyjazdy pracowników naukowo-dydaktycznych w ramach programu Erasmus Plus w 5 latach 2017-2022 wyniosły aż 82 wyjazdy.

Studenci mają możliwość uczestniczenia w zajęciach z języka obcego oraz zajęciach prowadzonych w języku obcym.

W 2021 r., dwa wydziały UŁ – Ekonomiczno-Socjologiczny oraz Zarządzania, jako jedyne w Polsce wśród uczelni publicznych, uzyskały oficjalną akredytację IACBE – *International Accreditation Council for Business Education* dla kierunków w języku angielskim: Economics (WES) oraz Business Management (WZ). Akredytacja potwierdza spełnienie przez Uniwersytet Łódzki wymogów, takich jak: sprawne funkcjonowanie, wysoki poziom dydaktyki, innowacyjne zarządzanie, dobre relacje z biznesem oraz wysoka wartość dyplomu, który liczy się na rynku pracy.

W 2022 r. zapadła decyzja o przyjęciu Uniwersytetu Łódzkiego do europejskiej sieci uniwersyteckiej UNIC (tzn. *European University of Post-Industrial Cities*), co stwarza możliwości umiędzynarodowienia oferty dydaktycznej, ponieważ w ramach tej sieci istnieje pula tzw. kursów otwartych, które są dostępne jako zajęcia do wyboru dla studentów uczelni partnerskich. Wydział w ramach UNIC wprowadził do puli kursów otwartych sieci UNIC cztery przedmioty, z których dwa prowadzone są przez pracowników Instytutu Ekonomii, to jest *Macroeconomics 1* oraz *International Trade and the Environment*.

Uzupełnieniem umiędzynarodowienia procesu nauczania jest także oferta wykładów dziekańskich prowadzona w języku angielskim przez naukowców z całego świata. W latach 2017–2022 odbyło się ich 12.

Należy dodać, że Jednostka prowadzi wiele programów, akcji i wydarzeń związanych z umiędzynarodowieniem procesu nauczania, co tworzy szerokie środowisko międzykulturowe na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 7 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca międzynarodowa prowadzona jest na bardzo wysokim poziomie. Do mocnych stron umiędzynarodowienia należy kształcenie na studiach I stopnia w języku angielskim z dominującym udziałem obcokrajowców. Szerokie wyjazdy i przyjazdy studentów w ramach programu ERASMUS+. Jednostka oferuje studentom duże możliwości w zakresie wymiany międzynarodowej, nie ograniczając się tylko do programu Erasmus+. Znaczący wpływ na rozwój umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku ekonomia ma prowadzenie międzynarodowych projektów badawczych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Podpisanie trwałej umowy o współpracy, już od 2013 r., z Uniwersytetem w Chinach. Prowadzenie ścieżki anglojęzycznej dla kierunku.

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, zawodowym, naukowym oraz w wejściu na rynek pracy jest zróżnicowany i stosunkowo dobrze zorganizowany. Uczelnia wspiera studentów na wielu płaszczyznach, jednak z perspektywy studenckiej, jednym z najistotniejszych elementów takiego wsparcia jest współpraca i bieżący kontakt z wykładowcami. Studenci mają swobodną możliwość konsultacji z wykładowcami podczas konsultacji. Konsultacje te odbywają się hybrydowo (stacjonarnie oraz on-line za pośrednictwem platformy MS Teams). Ponadto na wydziale istnieje wirtualny przewodnik dla studentów pt. „Witaj na EkSocu”. Dodatkowo, każdy z kierunków ma wyznaczonego przez Dziekana opiekuna pierwszego roku. Na funkcję tę powoływani są doświadczeni pedagodzy, cieszący się sympatią i autorytetem. Do zadań opiekuna należy między innymi zaznajomienie studentów z regulaminem studiów oraz pomoc w sprawach związanych z tokiem studiów i w potrzebach socjalno-pobytowych.

Wydział i Uczelnia realizują szereg działań i inicjatyw dostępnych dla osób chcących poszerzać swoje kompetencje w zakresie rozwoju zawodowego i kompetencji miękkich. Przykładami taki inicjatyw są m.in.: wsparcie mentorskie w ramach projektu Absolwent VIP; Akademia Przedsiębiorczości; Uczelniana Rada ds. Przedsiębiorczości. Ponadto na Wydziale działa Rada Biznesu, która wspiera studentów m.in. poprzez: oferowanie praktyk studenckich, fundowanie stypendiów i nagród dla najzdolniejszych studentów oraz pomoc w uzyskaniu przez nich pierwszej pracy, organizowanie konferencji, seminariów, warsztatów, wykładów, pozyskanie partnerów do finansowania badań, dydaktyki oraz rozbudowy infrastruktury organizacyjnej i technicznej Uczelni, a także prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych na Wydziale poza wsparciem w realizacji praktyk obowiązkowych, dzięki nawiązaniu współpracy z firmami z regionu, oferuje szereg szkoleń, m.in. z zakresu przedsiębiorczości. Ponadto na Uczelni działa Biuro Karier, które oferuje bezpłatne usługi w zakresie doradztwa zawodowego, coachingu kariery, wsparcia przedsiębiorczości, szkoleń i warsztatów, a także Targów pracy oraz ofert pracy i staży zawodowych. Rozwój kompetencji społecznych studentów, to także realizowany od 2018 r. projekt EkoEkSoc. Jest to inicjatywa mająca na celu wdrażanie na Wydziale działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Uczelnia posiada zorganizowany system wsparcia studentów wybitnych. Elementem systemowego wsparcia najzdolniejszych studentów jest także możliwość uzyskania ulg w opłatach za studia niestacjonarne. Studenci szczególnie uzdolnieni i wyróżniający się, którzy uzyskali średnią ocen minimum 4,5 z dotychczasowego toku studiów, po uzyskaniu zgody Dziekana mogą kontynuować studia w ramach Indywidualnego Planu Studiów. Istotnym elementem indywidualnego planu studiów jest bezpośrednio zaangażowanie studenta w pracę badawczą. W przypadku zgody studentowi wyznaczany jest również opiekun naukowy, który nadaje kierunek dalszemu przebiegowi studiów. Taki model indywidualizacji wspiera studenta w rozwoju pod opieką wykładowcy. Studenci mogą również w ten sposób skrócić okres trwania studiów, przy zachowaniu efektów uczenia się określonych w programie studiów.

Uczelnia umożliwia studentom podjęcie aktywności artystycznych, sportowych, organizacyjnych oraz charytatywnych. Studenci mają możliwość korzystania z zaplecza sportowego Uczelnia, które obejmuje m.in. halę sportową, salę ćwiczeń czy siłownię. Ponadto studenci mogą rozwijać się w Akademickim Zespole Pieśni i Tańca „Kujon” oraz w Akademickim Chórze.

Wsparcie w procesie nauczania dostosowane jest do potrzeb różnych grup studentów. O indywidualną organizację studiów mogą wnioskować w przypadkach, w szczególności związanymi z sytuacją zdrowotną, sytuacjami losowymi, opieką nad bliskimi osobami z niepełnosprawnościami czy okresowym odbywaniem studiów poza Uczelnią.

Uczelnia przyznaje również stypendium dla studentów z niepełnosprawnościami. Studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać indywidualną organizację studiów na cały okres studiów. Studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać jednoosobowy pokój w Domu Studenckim. Studenci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z konsultacji edukacyjnych np. z zakresu technik zapamiętywania czy komunikacji bez barier. Pełnomocnik Rektora UŁ. ds. Osób Niepełnosprawnych może wystawić opinię w sprawie konieczności dostosowania procesu nauczania do indywidualnych potrzeb.

Należy tu wspomnieć o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta osoby z niepełnosprawnościami. Zakres jego wsparcia jest dostosowany do indywidualnych potrzeb i dotyczy procesu nauczania. Może to być np. pomoc przy sporządzaniu notatek, pokonywaniu barier architektonicznych w dotarciu na zajęcia, do biblioteki, na konsultacje, itp., pomoc w kontakcie z wykładowcami w sprawach związanych ze studiowaniem czy w uregulowaniu formalności na uczelni (np. w dziekanacie). Dodatkowym wsparciem dla studentów jest Akademickie Centrum Wsparcia, którego misją jest wyrównywanie szans studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami w równym dostępie do edukacji na poziomie wyższym. Centrum udziela pomocy i wsparcia zarówno w sprawach związanych z kształceniem, jak i szeroko rozumianą aktywnością w środowisku akademickim. Prowadzi działania z zakresu rozwoju osobistego, wsparcia psychologicznego, rozwijania umiejętności przydatnych w studiowaniu, rozwiązywania konfliktów oraz profilaktyki uzależnień.

Wszelkie pojawiające się konflikty pomiędzy studentami oraz między studentami a pracownikami mogą być zgłaszane do odpowiednich organów i są rozstrzygane adekwatnie do zaistniałej sytuacji. Skargi i wnioski (w formie pisemnej) studenci mogą składać osobiście, za pośrednictwem starosty roku bądź opiekuna kierunku w kierunkowym COS bądź u kierownika COS. Następnie są one omawiane z podmiotem, którego skarga/wniosek dotyczy i kierowane są celem ich rozstrzygnięcia/zaopiniowania do Pełnomocników Dziekana lub Prodziekana odpowiedzialnego za tok studiów danego kierunku/odpowiedzialnego za dane kompetencje lub do Dziekana Wydziału. W szczególnych przypadkach do procedowania angażuje się członków Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego lub Prorektora ds. studenckich, bądź kieruje się sprawę do Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów. Na Wydziale prowadzone są aktualnie prace nad wdrożeniem regulaminu określającego tryb i zasady rozwiązywania konfliktów. Jego projekt w formie komunikatu Dziekana został opracowany przez kolegium dziekańskie i będzie przedstawiony na Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz na dalszym etapie Radzie Wydziału jesienią 2022 r.

Władze Uczelni podejmują inicjatywy mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa, równouprawnienia oraz mające przeciwdziałać wszelkim przejawom przemocy czy dyskryminacji. Przykładami takich inicjatyw są m.in.: obowiązek odbycia szkolenia BHP przez studentów pierwszego semestru studiów czy wprowadzenie „Instrukcji postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach i na terenie Uniwersytetu Łódzkiego”. Ponadto na Uniwersytecie działa Zespół ds. przeciwdziałania dyskryminacji, którego celem jest wypracowanie polityki równościowej dla UŁ.

Motywowanie studentów do osiągania lepszych wyników jest osiągnięta poprzez stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Studenci osiągający wyróżniające wyniki w nauce (mający wysoką średnią ocen), posiadający osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wybitne wyniki sportowe na poziomie krajowym lub międzynarodowym mogą ubiegać się o stypendium Rektora.

System motywacji studentów to jednak nie tylko działania o charakterze finansowym (system stypendialny oraz system ulg). Studenci osiągający wyróżniające rezultaty oraz aktywnie zaangażowani w sprawy Wydziału i Uczelni (w tym działania w studenckich kołach naukowych) mogą otrzymać także list gratulacyjny, wyróżnienie za działalność studencką na rzecz i dla dobra Uniwersytetu Łódzkiego,

medal „za chlubne studia” oraz medal *Universitatis Lodzensis Alumno Laude Dignissimo*, a ich prace dyplomowe mogą zostać zgłoszone do ponad uczelnianych konkursów (m.in. konkursu PTE na najlepszą pracę dyplomową, czy Nagrody Marszałka Województwa Łódzkiego lub konkursu Dyrektora IE na najlepszą pracę licencjacką. Zwieńczeniem studiów jest możliwość wzięcia udziału w Gali Absolwenta, gdzie w uroczysty sposób (w togach i biretach) studenci odbierają z rąk Dziekana swoje dyplomy oraz wszelkie nagrody i wyróżnienia. Wartą podkreślenia pozytywną zmianą w zakresie motywacji studentów jest, wprowadzony w roku akademickim 2020/2021 system zapisów na seminaRIA dyplomowe oparty na średniej ocen uzyskanej w dotychczasowym toku studiów. Studenci osiągający lepsze wyniki w nauce mają pierwszeństwo wyboru promotora pracy dyplomowej oraz specjalności. Działalność naukowa studentów, w tym realizacja badań, prezentacja ich wyników na konferencjach, publikacja artykułów naukowych, wspierana jest także finansowo przez system Studenckich Grantów Badawczych. Program ten dostępny jest zarówno dla studentów studiów I, jak i II stopnia.

Kadra wspierająca proces nauczania jest odpowiednio przygotowana do potrzeb studentów i oferuje swoje wsparcie w odpowiednich godzinach. Podstawowym komórką wsparcia studentów w procesie nauczania jest Centrum Obsługi Studenta, zajmujące się prowadzeniem wszelkiej dokumentacji związanej z tokiem studiów oraz bieżącą obsługą studentów. Działalność COS dedykowana jest wszystkim studentom Wydziału. Każdy kierunek i tryb studiów ma przypisanego do obsługi konkretnego pracownika – osobę, która zna sytuację studentów i specyfikę ich potrzeb. Pozwala to optymalnie usprawnić współpracę ze studentami. Dyżury pracowników COS odbywają się od poniedziałku do piątku (z wyjątkiem środy), a także – dla studentów niestacjonarnych, oraz absolwentów – w weekendy oraz jeden raz w tygodniu w godzinach popołudniowych. W celu usprawnienia obsługi i zminimalizowania czasu oczekiwania przed stanowiskami COS wprowadzono internetowy system rezerwacji.

Na Wydziale działa Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego, której działania wspierane są przez Wydział. WRSS dysponuje biurem. Na Wydziale funkcjonuje 14 kół naukowych umożliwiają także rozwój naukowy i rozwój w zakresie przedsiębiorczości (warty podkreślenia jest fakt, iż przy Instytucie Ekonomii funkcjonuje Studenckie Koło Naukowe „Paradygmat”. Wszystkie organizacje studenckie działają w ramach obowiązujących „Zasad funkcjonowania kół naukowych i organizacji studenckich na Wydziale Ekonomiczno–Socjologicznym UŁ” i uzyskują wsparcie realizowanych projektów. Pomoc ta ma zarówno charakter merytoryczny, jak i finansowy oraz promocyjno - informacyjny. Studenci mogą publikować swoje artykuły w wydawanych na Wydziale przez koła naukowe studenckich czasopismach: Deal, Forward, Kwartał i innych.

Efektywność systemu wsparcia i motywowania studentów, a także skuteczność realizacji założonych celów dydaktycznych monitorowana jest regularnie poprzez badanie w systemie USOS przeprowadzane dla wszystkich zajęć po każdym semestrze danego roku akademickiego („Ankieta oceny zajęć w USOS”) oraz cyklicznie poprzez ankietę „Tu studiuje”, której celem jest poznanie opinii studentów na temat ogólnych warunków oraz satysfakcji ze studiowania na Wydziale. Dodatkowo, ze względu na specyficzny czas pandemii, przeprowadzono badania monitorujące pracę i naukę zdalną – „Nauka zdalna w opiniach studentów Uniwersytetu Łódzkiego”.

Ankieta „Tu studiuje” obejmuje m.in. pytania dotyczące wyposażenia sal dydaktycznych, dostępności miejsc do wypoczynku czy organizacji praktyk studenckich. Ponadto studenci mają możliwość wypowiedzenia się w przedmiocie pracy Centrum Obsługi Studentów oraz organizacji konsultacji. Studenci mają możliwość oceny powyższych aspektów w przyjętej w ankiecie skali ocen w skali od 1 do 6. Wyniki ankiet są analizowane przez władze Wydziału i wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 8 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie nauczania jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie nauczania i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności naukowej w zakresie nauk ekonomicznych, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie nauczania podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Jednostka zapewnia publiczny dostęp do informacji odnoszących się do procesu nauczania, badań naukowych oraz aktualnych działań podejmowanych na Uczelni. Informacje na stronie podzielone są na odpowiednie zakładki umożliwiające łatwy dostęp do wszelkich informacji.

Strona internetowa nie posiada opcji powiększania tekstu dla osób słabo widzących, jednakże jest w pełni kompatybilna z powiększaniem stron dostępnej w komercyjnych przeglądarkach.

Wszystkie informacje dostępne na stronach internetowych Uczelni dostępne są w sposób otwarty oraz przejrzysty, umożliwiając stały dostęp do danych zarówno z urzędzeń stacjonarnych oraz urzędzeń mobilnych. Dostęp do informacji możliwy jest poprzez stronę internetową Uczelni jak i poprzez Biuletyn Informacji Publicznej. Nie jest wymagane posiadanie specjalnych kont studenckich, dzięki czemu informacje o celach kształcenia, planach zajęć, nauczycielach akademickich czy efektach uczenia się dostępne są dla wszystkich zainteresowanych, w tym również dla potencjalnych kandydatów na studia.

Informacja o studiach dostępna na stronie Wydziału i USOSWeb zawiera zarówno programy studiów jak i pełny wykaz sylabusów. W BIP znajdują się również szczegółowe zasady rekrutacji na studia, informacje o kompetencjach oczekiwanych od kandydatów, warunkach przyjęcia na studia i terminarzu procesu rekrutacji. Na stronie poświęconej rekrutacji znajdują się również szczegółowe informacje dotyczące specjalności, przedmiotów, sylwetki kandydata oraz dane kontaktowe. Rekomenduje się dodanie, na stronie rekrutacyjnej, informacji dotyczących uznawania efektów uczenia się.

Informacje o organizacji procesu nauczania znajdują się na podstronie „dla studenta”, informacje dotyczące procesu dyplomowania dostępne są w odpowiedniej zakładce. Podstrona skierowana do studentów zawiera wszystkie istotne informacje dotyczące m.in. charakterystyki warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się. Informacje zawarte na stronie są aktualne i stanowią cenne źródło wiedzy dla studentów Uczelni.

Strony internetowe dostępne są w językach polskim i angielskim. Rekomenduje się poszerzenie katalogu dostępnych tłumaczeń stron.

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w formie ankiety „EkSocmoim miejscem pracy”. Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia Wydziału cyklicznie monitoruje program „Zdolny uczeń –światny student” w zakresie źródeł, w których przyszli studenci poszukują informacji o studiach, na jakie informacje zwracają uwagę. Wyniki ankiet zostały wykorzystane w działaniach udoskonalających dostępność i jakość informacji przekazywanej poszczególnym grupom interesariuszy.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
-----	---	---------------------------	---

1.	brak		
----	------	--	--

Poprzednia wizytacja zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 9 nie wymieniono żadnych zarzutów

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Działania podejmowane na rzecz doskonalenia programu studiów oraz zapewnienia jakości kształcenia spełniają kryterium publicznego dostępu do informacji zgodnie z potrzebami różnych grup odbiorców. Ponadto na stronie szczegółowo określone zostały informacje o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku.

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Oceniając politykę jakości kształcenia na kierunku należy stwierdzić, że stworzone zostały formalne podstawy do projektowania, doskonalenia i zatwierdzania programu studiów. Głównym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie systemu jakości kształcenia jest Uchwała nr 28 Senatu z 28.09.2020 r. Określa ona cele systemu oraz środki do ich osiągnięcia. Reguluje również funkcjonowanie głównego organu opiniodawczo-doradczego Rektora w zakresie dydaktyki i kształcenia, to jest Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. Inne organy, które również mają wpływ na system jakości kształcenia, to Pełnomocnik Rektora ds. programów wymiany międzynarodowej,

Pełnomocnik Rektora ds. praktyk zawodowych, Pełnomocnik Rektora ds. systemu akumulacji i transferu punktów ECTS, Pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia.

Z kolei na poziomie Wydziału Ekonomiczno–Socjologicznego oraz Instytutu Ekonomii podmiotami aktywnie działającymi na rzecz doskonalenia jakości kształcenia są przede wszystkim: Dziekan Wydziału, Prodziekan ds. Kształcenia, Prodziekan ds. Studenckich, Rada Wydziału, Komisja ds. Jakości Kształcenia, Rady Konsultacyjne kierunków oraz Dyrektor Instytutu, sprawujący nadzór merytoryczny i organizacyjny nad kierunkiem studiów. Ponadto w roku akademickim 2019/2020 na Wydziale została powołana Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia. Do jej zadań należy między innymi monitorowanie jakości kształcenia, w szczególności poprzez: nadzorowanie systemu ankiet studenckich oraz prowadzenie badań wśród studentów Wydziału na temat jakości kształcenia.

Opiekę dydaktyczną nad ocenianym kierunkiem sprawuje Instytut Ekonomii, w skład którego wchodzi 7 katedr: Katedra Ekonomii Instytucjonalnej i Mikroekonomii, Katedra Ekonomii Rozwoju, Katedra Funkcjonowania Gospodarki, Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej, Katedra Historii Ekonomii, Katedra Makroekonomii oraz Katedra Wymiany Międzynarodowej.

Organy Uczelni odpowiedzialne za jakość kształcenia i merytoryczną zawartość programów studiów I i II stopnia na kierunku to:

Organ Uczelni	Kompetencje i zadania
Senat UŁ	Określanie celów systemu jakości kształcenia oraz środków do ich osiągnięcia
Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia UŁ	Opracowywanie i ocena okresowa procedur doskonalenia jakości kształcenia, sporządzanie raportów okresowych dot. jakości kształcenia dla Senatu UŁ
Pełnomocnicy Rektora UŁ	Wspieranie i koordynacja zadań związanych z jakością kształcenia, w tym m.in. programów wymiany międzynarodowej, praktyk zawodowych, systemu punktów ECTS
Dziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego	Opracowanie strategii rozwoju, koordynacja działalności dydaktycznej oraz systemu jakości kształcenia na Wydziale
Prodziekan ds. Kształcenia,	Koordynacja oferty dydaktycznej Wydziału, nadzór nad zmianami w planach studiów i programach kształcenia, doskonalenie systemu jakości kształcenia
Prodziekan ds. Studenckich	Nadzór realizacji procesu kształcenia, egzaminów licencjackich i magisterskich; funkcjonowanie programów krajowych
Rada Wydziału	Zatwierdzanie projektów programu studiów oraz proponowanych zmian
Komisja ds. Jakości Kształcenia	Opiniowanie projektów programu studiów i proponowanych zmian, ocena treści merytorycznych przedmiotów oraz metod realizacji zajęć dydaktycznych
Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia	Nadzorowanie systemu ankiet studenckich, prowadzenie badań wśród studentów Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego na temat jakości kształcenia
Centrum Obsługi Studenta	Członkostwo w ciałach kolegialnych związanych z jakością kształcenia, przeprowadzanie ankiet wśród studentów, monitorowanie procedur związanych z kształceniem, koordynacja terminowości działań związanych z procesem kształcenia (rozkłady zajęć, rejestracja na zajęcia do wyboru).
Rada Biznesu	Konsultowanie i proponowanie zmian w programach nauczania, czynny udział w procesie formułowania i oceny treści programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego
Rada Konsultacyjna dla kierunku ekonomia i ekonomia w jęz. angielskim	Wnioskowanie o powołanie nowych kierunków studiów i specjalności, opiniowanie i ocena jakości programów kształcenia, weryfikacja sylabusów.
Dyrektor Instytutu Ekonomii	Nadzór merytoryczny i organizacyjny nad kierunkiem ekonomia

Opiekunowie I roku dla kierunku ekonomia i ekonomia w jęz. angielskim	Wsparcie udzielane studentom w sprawach związanych ze studiowaniem na kierunku.
---	---

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów został określony w sposób przejrzysty. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób sformalizowany, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Droga nowego programu studiów od jego wstępnego projektu do finalnego kształtu została precyzyjnie określona. Projekty nowo uruchamianego programu studiów oraz proponowane korekty są przesyłane przez Dyrektora Instytutu Ekonomii w formie wniosku do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Po zaopiniowaniu przez Komisję, wniosek jest przesyłany do zatwierdzenia na posiedzeniu Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, a następnie do zaopiniowania przez Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia. Finalną decyzję o przyjęciu programu studiów lub dokonywanych w nim korekt podejmuje Senat Uczelni.

Również przyjęcie na studia oparte jest o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Wypracowane i stosowane rozwiązania są właściwe.

Polityka jakości kształcenia uwzględnia wprowadzanie innowacji dydaktycznych oraz współczesnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych, w tym kształcenia zdalnego.

Wytyczne w zakresie tworzenia i modyfikacji programów studiów zawarto w Uchwale nr 620 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 18 listopada 2019 roku. Zostały one zaktualizowane Uchwałą nr 265 Senatu podjętą w dniu 24 stycznia 2022 r.

Do monitorowania oraz systematycznego przeglądu treści kształcenia i bieżącego modyfikowania programu studiów wykorzystywane są różnorodne źródła informacji i narzędzia, w tym takie jak:

1. posiedzenia Rady Konsultacyjnej dla kierunku ekonomia,
2. zebrania dydaktyczne Instytutu Ekonomii,
3. konferencje i szkolenia dydaktyczne poświęcone aktualnym problemom teoretyczno-metodycznym.
4. badanie opinii interesariuszy na temat modyfikacji programów studiów,
5. wyniki ankietyzacji studentów (ocenia zajęć dydaktycznych, ocena praktyk),
6. monitorowanie losów zawodowych absolwentów kierunku,
7. protokoły hospitacji zajęć,
8. sprawozdania z przebiegu praktyk,
9. analiza treści sylabusów (w tym ocena adekwatności przedmiotowych efektów uczenia się, treści kształcenia, metod weryfikacji efektów uczenia się oraz aktualności i dostępności rekomendowanej literatury).

Zestawienie wybranych działań podjętych na kierunku ekonomia w latach 2020/2021 oraz 2021/2022 dotyczących rezultatów okresowych przeglądów programów studiów obejmuje następujące czynności o charakterze doskonalącym:

Działania doskonalące	Podmiot inicjujący zmiany
1. Uwzględnienie w programie studiów aktualnych trendów w nauce i otoczeniu społeczno-gospodarczym: <ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie nowej specjalności <i>nowoczesna ekonomia</i> (studia I stopnia ekonomia), – usunięcie specjalności <i>rynek kapitałowy</i> (studia I stopnia ekonomia) oraz <i>inwestycje kapitałowe</i> (studia II stopnia ekonomia), – modyfikacja siatki specjalności <i>kierowanie małą i średnią firmą</i> (studia I stopnia ekonomia), – modyfikacja siatki specjalności <i>kreowanie kompetencji menedżerskich</i> (studia I stopnia ekonomia), 	Rada Konsultacyjna

<ul style="list-style-type: none"> – modyfikacja siatki specjalności <i>International Business</i> (studia I stopnia Economics), – modyfikacja specjalności <i>zarządzanie rozwojem firmy</i> (studia II stopnia ekonomia). 	
<p>2. Rozszerzenie bloku przedmiotów odnoszących się do współczesnych nurtów w ekonomii:</p> <p>Na studiach I stopnia do programu studiów został dodany przedmiot „<i>główne nurty współczesnej ekonomii</i>” („Main Trends in Contemporary Economics”) w liczbie 14 godzin wykładu (1 ECTS, sem. 4).</p> <p>Na studiach II stopnia do programu studiów został dodany przedmiot „<i>instytucje w gospodarce</i>” („Institutions in Economy”) w liczbie 14 godzin wykładu oraz 14 godzin ćwiczeń (4 pkt ECTS, sem. 2) oraz do programu studiów dodano wykłady do wyboru w liczbie 14 godz. (1 pkt ECTS, sem.4).</p>	Pracownicy naukowci Instytutu Ekonomii oraz studenci
<p>3. Dodanie przedmiotu „wyrównawczego”, porządkującego wiedzę na temat ekonomii dla nowo przyjętych studentów II stopnia:</p> <p>Do programu studiów dodano zajęcia „<i>współczesna ekonomia - kluczowe zagadnienia</i>” („Contemporary Economics -key issues”) w liczbie 14 godz. ćwiczeń (sem.1, 2 ECTS).</p>	Studenci
<p>4. Dostosowanie liczby godzin przeznaczonych na realizację przedmiotów:</p> <p>Na studiach I stopnia dla przedmiotu „<i>rachunkowość i finanse przedsiębiorstw 2</i>” („Accounting and Corporate Finance 2”) zwiększono liczbę godzin ćwiczeń z 28 do 42 (sem. 3, 9 ECTS). Ponadto w odpowiedzi na postulat prowadzących ćwiczenia wnoszących o zwiększenie zakresu zajęć praktycznych, zmianie uległa liczba godzin z przedmiotu „<i>podstawy ekonomii międzynarodowej</i>” („Basics of International Economics”) z 14 do 28 godz. ćwiczeń.</p> <p>Z kolei na studiach II stopnia zmianie uległa liczba godzin z przedmiotu „<i>ekonomia międzynarodowa</i>” („International Economics”) z 14 do 28 godz. ćwiczeń (sem. 2, 8 ECTS).</p>	Studenci (zmiany na bazie wyników badań ankietowych)
<p>5. Wprowadzenie zmian w wybranych opisach kierunkowych efektów uczenia się:</p> <p>Rezygnacja z kierunkowego efektu uczenia się (06E-1A_K03) dla przedmiotu „<i>ekonometria</i>” („Econometrics”)</p>	Koordinator przedmiotu
<p>6. Udoskonalenie sekwencji przedmiotów:</p> <p>Na studiach I stopnia: przesunięcie przedmiotu „<i>statystyka</i>” („Statistics”) z I na II rok studiów, po kursie z <i>matematyki 1</i> i <i>matematyki 2</i>.</p>	Studenci II roku
<p>7. Uwzględnienie opinii interesariuszy zewnętrznych w procesie projektowania, doskonalenia i zatwierdzania programów studiów:</p> <p>Wprowadzenie nowego formularza „Sprawozdania studenta z praktyk” uwzględniającego raportowanie oraz ocenę obowiązków i zadań wykonywanych w czasie odbywania praktyki zawodowej, wpisujących się w poszczególne efekty uczenia z podziałem na wiedzę, kompetencje i umiejętności. Ponadto na studiach I stopnia: zwiększenie liczby godzin przedmiotu „Fundusze strukturalne –praktyczne metody aplikowania” z 15 na 30 na specjalności „Kierowanie małą i średnią firmą”.</p>	Przedstawiciele Rady Biznesu i Rady Konsultacyjnej
<p>8. Udoskonalenie oferty seminariów w oparciu o postulaty zgłaszane przez studentów i wykładowców:</p> <p>Zwiększenie liczby promotorów prowadzących seminarium dyplomowe oraz wprowadzenie możliwości organizacji seminarium dyplomowego dla małych grup i pojedynczych studentów.</p>	Studenci i kadra Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego.

Warto również podkreślić, że zespołowi oceniającemu PKA przekazano kompleksowy dokument zawierający zestawienie wybranych działań podjętych na kierunku odnoszących się do ewaluacji skuteczności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym wnioski z monitoringu i przeglądów programów studiów oraz wykaz podejmowanych działań doskonalących. Wśród tych ostatnich można przykładowo wymienić:

1. Rozszerzenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich o narzędzia niezbędne w nauczaniu na odległość, w tym realizacja szkoleń z zakresu tworzenia egzaminów i testów na platformach Moodle i MsForms;
2. Wypracowanie procedury dotyczącej realizacji praktyk zawodowych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
3. Opracowanie jednolitej ścieżki obiegu dokumentów dotyczących realizacji praktyk zawodowych oraz ich weryfikacji i oceny.
4. Zastąpienie rejestracji na zajęcia w systemie „kto pierwszy ten lepszy” systemem „kto lepszy ten pierwszy” (w oparciu o dotychczasową średnią ocen ze studiów).
5. Wprowadzenie nowego formularza recenzji i opinii o pracy dyplomowej na podstawie postulatów zgłoszonych przez pracowników Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego.
6. Zorganizowanie corocznego konkursu na najlepszą pracę licencjacką na kierunku ekonomia.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a jej wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu nauczania. Obecna ocena programowa jest czwartą ewaluacją realizowaną przez Polską Komisję Akredytacyjną. Ponadto wysoka jakość kształcenia na kierunku znalazła potwierdzenie w 2020 r. przyznaniem międzynarodowej akredytacji International Accreditation Council for Business Education (IACBE). Akredytacja ta jest przyznawana programom studiów, które gwarantują wysoki poziom nauczania, efektywność, innowacyjne zarządzanie kształceniem oraz dobre relacje z biznesem, co przekłada się na ponadprzeciętną renomę dyplomu ukończenia studiów. Warto także podkreślić, że potwierdzeniem wysokich standardów kształcenia na kierunku było zdobycie w 2021 r. Certyfikatu i Znak Jakości „Studia z Przyszłością” przyznanego przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego i Agencję PRC.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

W Uchwale Nr 403 /2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w odniesieniu do kryterium 10 nie wymieniono żadnych zarzutów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Polityka jakości kształcenia wdrożona przez Uczelnię na kierunku oraz jej skuteczność jest właściwa. W Uczelni zostały formalnie przyjęte i wdrożone zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Program studiów na kierunku podlega systematycznym ocenom. Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem sprawuje przede wszystkim Dyrektor Instytutu Ekonomii oraz Władze Dziekańskie. Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym ocenom PKA, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu nauczania. Kierunek posiada również międzynarodową akredytację International Accreditation Council for Business Education (IACBE) oraz Certyfikat „Lider Jakości Kształcenia” i Znak Jakości „Studia z Przyszłością”.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Potwierdzenie jakości kształcenia na kierunku ekonomia (studia I i II stopnia) prestiżowymi międzynarodowymi akredytacjami. Kierunek uzyskał w 2020 r. akredytację International Accreditation Council for Business Education (IACBE), a w 2021 r. Certyfikat „Lider Jakości Kształcenia” i Znak Jakości „Studia z Przyszłością” przyznane przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego i Agencję PRC. Powyższa dobra praktyka korzystnie wpływa na rekrutację kandydatów na studia, w tym pochodzących z innych państw. Liczba studentów kierunku z zagranicy wzrosła trzykrotnie w ostatnich latach.

Zalecenia

Przewodniczący zespołu oceniającego
Dr hab. Wiesław Ciechowski

